

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ İQTİSADİYYAT
NAZİRLİYİ YANINDA DÖVLƏT VERGİ XİDMƏTİNİN
TƏDRİS MƏRKƏZİ**

MÖVZUNUN ADI:

**Vergidən yayınma əməllərinə görə cinayət məsuliyyəti: Azərbaycan
Respublikası ilə Avropa ölkələrinin təcrübəsinin müqayisəli təhlili**

**Tədris Mərkəzinin Elmi Şurasının 28 yanvar 2020-ci il tarixli
qərarı ilə 2020-ci il üçün təsdiq olunmuş elmi tədqiqat işi**

İcra etdi: Tədris Mərkəzinin Elm, innovasiya və əməkdaşlıq şöbəsi

**Tədris Mərkəzinin rəisi vəzifəsinin
müvəqqəti icraçısı, Mərkəzin rəis müavini
baş vergi xidməti müşaviri**

Mirəli Kazimov

BAKİ – 2020

MÖVZUNUN PLANI

GİRİŞ	3
1. Gürcüstan Respublikasında vergidən yayınma cinayətlərinə görə məsuliyyətin əsas xüsusiyyətləri	5
2. Baltıqyanı ölkələrdə vergidən yayınma cinayətlərinə görə məsuliyyətin əsas xüsusiyyətləri	20
NƏTİCƏ	42
İSTİFADƏ OLUNMUŞ MƏNBƏLƏR	44

GİRİŞ

Dövlətin vergi sistemi və vergi siyasəti üzrə yanaşmalarda müasir dövrün çağırışları ilə yanaşı, vergi qanunvericiliyinin tətbiqi, vergi hüquq pozuntuları və vergidən yayınma əməlləri ilə mübarizə sahəsində mövcud olan çətinlik və çatışmazlıqlar nəzərə alınmalı, nəzəri və təcrübi baxımdan aktual olan mövzuların seçilməsinə diqqət yetirilməlidir.

Azərbaycan xalqının ümummilli lideri, ulu öndər H.Əliyev yenicə dövlət müstəqilliyini bərpa etmiş ölkəmiz üçün dövlətin iqtisadi, siyasi əsaslarının təhlükəsizliyi, vətəndaşların həyatı, sağlamlığı və mülkiyyət hüquqları əleyhinə yönələn və əsasən mütəşəkkil cinayətkar dəstələr, qanunsuz silahlı birləşmələr tərəfindən törədilən cinayətlərin xüsusi narahatlıq doğurduğunu görərək, 9 avqust 1994-cü ildə «Cinayətkarlığa qarşı mübarizənin gücləndirilməsi, qanunçuluğun və hüquq qaydasının möhkəmləndirilməsi tədbirləri haqqında» Fərman qəbul etmişdir. Fərmanda cinayətkarlığa qarşı mübarizədə Azərbaycan Respublikası hüquq mühafizə orqanlarının qarşısında duran vəzifələr müəyyən edilmiş, ölkədə bu istiqamətdə ciddi müsbət dəyişikliklərin əsası qoyulmuşdur. Həmin vəzifələrin icrası istiqamətində həyata keçirilən tədbirlərin ölkəmizdə kriminogen durumun sabitləşdirilməsində həlledici rolunu oynamışdır.

Hesab edirik ki, hazırda iqtisadi cinayətlər ilə mübarizədə də bu cür yanaşmaya ehtiyac vardır. Dövlət başçısının 2017-ci il 10 fevral tarixdə imzaladığı “Penitensiar sahədə fəaliyyətin təkmilləşdirilməsi, cəza siyasətinin humanistləşdirilməsi və cəmiyyətdən təcrid etmə ilə əlaqədar olmayan alternativ cəza və prosessual məcburiyyət tədbirlərinin tətbiqinin genişləndirilməsi barədə” Sərəncam bu istiqamətdə mühüm addım olmuşdur. Həmin Sərəncamın icrası olaraq Prezidenti Administrasiyası tərəfindən hazırlanmış qanun layihəsi Milli Məclis tərəfindən 20 oktyabr 2017-ci il tarixdə qəbul edilmişdir. Bu qanunla CM-nə cinayət-hüquqi siyasətin yumşaldılması ilə bağlı mühüm dəyişikliklər edilmiş, cinayət məsuliyyətindən azad etmənin yeni mexanizmləri yaradılmış, həmçinin iqtisadi sahədə törədilən bəzi cinayətlər dekriminallaşdırılmış, CM-də “İqtisadi fəaliyyət sahəsində olan cinayətlərə görə cinayət məsuliyyətindən azad etmə” adlı yeni 73-2-ci maddə yaradılmışdır.

Dövlət başçısı 3 aprel 2019-cu il tarixdə “Məhkəmə-hüquq sistemində islahatların dərinləşdirilməsi haqqında” növbəti Fərman imzalamışdır. Fərman ölkəmizdə məhkəmə hüquq islahatlarının aparılmasının yeni keyfiyyət mərhələsi kimi səciyyələndirilə bilər.

Fərmanda qarşıya qoyulan vəzifələrdən biri də iqtisadi mübahisələr üzrə məhkəmə icraatının effektivliyinin artırılması, xüsusən, sahibkarlıqla bağlı məsələlərin məhkəmələrdə daha sürətli və səmərəli həllinin təmin edilməsi məqsədilə qabaqcıl beynəlxalq təcrübə nəzərə alınmasıdır.

Ölkəmizdə vergidən yayınma cinayətləri ilə uğurlu cinayət-hüquqi mübarizənin təmin edilməsi üçün xarici dövlətlərin müvafiq cinayət qanunvericiliyinin inkişafının xüsusiyyətləri və tendensiyalarının öyrənilməsinin mühüm əhəmiyyəti vardır. Fransız hüquqşünas Mark Ansel qeyd edirdi ki, müqayisəli hüquqşünaslığın öyrənilməsi nəinki nəzəri tədqiqatçılar, həmçinin vəkillər qarşısında yeni üfüqlər açır, onlara öz ölkəsinin hüquqlarını daha yaxşı bilməyə imkan verir, çünki qanunun spesifik xüsusiyyətləri digər sistemlərlə müqayisədə xüsusilə aydın şəkildə nəzərə çarpır.

Qeyd edilənlər məcmu halında seçilmiş mövzunun aktuallığını təsdiq edir.

1. Gürcüstan Respublikasında vergidən yayınma cinayətlərinə görə məsuliyyətin əsas xüsusiyyətləri

İlk olaraq qeyd edək ki, qarşımıza məqsəd olaraq bütün Avropa dövlətlərində vergidən yayınma cinayətlərinə görə məsuliyyətin xüsusiyyətlərini araşdırmağı qoymamışıq. Məqsədimiz seçim əsasında, yeni tarixi, coğrafi, siyasi tale və digər müvafiq meyarlar əsasında respublikamız ilə ümumi cəhətləri olan keçmiş Sovetlər İttifaqının artıq siyasi-hüquqi əlaqələr baxımından bu qitəyə bağlanmış olduğu ölkələrdə bu sahədə mövcud olan vəziyyətə diqqət yetirilməsidir.

Gürcüstan

I. Vergi hüquq pozuntularının cinayət hesab edilməsi

Gürcüstan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində (22.07.1999) vergidən yayınma cinayətinə görə məsuliyyət 218-ci maddədə müəyyən edilmişdir və halları aşağıdakı cədvəldə öz əksini tapmışdır:

Cinayət niyyəti tələb edən cinayətlər

Cinayətlər	Minimum sanksiya	Maksimum sanksiya
Qəsdən külli miqdarda (100000 ləridən çox) vergini ödəməkdən yayınma (218-ci mad. 1-ci hissə)	3 il müddətədək azadlıqdan məhrum etmə və ya 2000 ləri məbləğində cərimə	5 il müddətədək azadlıqdan məhrum etmə
Ağırlaşdırıcı halda qəsdən vergini ödəməkdən yayınma (150 000 ləridən çox məbləğ, qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs əlamətləri) (218-ci mad. 2-ci hissə)	5 il müddətədək azadlıqdan məhrum etmə	8 il müddətədək azadlıqdan məhrum etmə

İddia müddəti: Vergidən yayınma cinayətinə görə məsuliyyətə cəlb etmə müddəti 6 il, ağırlaşdırılmış hallarda vergidən yayınma üçün isə 10 ildir. Cəlb etmə müddəti cinayətin törədildiyi gündən hesablanır (CM, maddə 71).

İştirakçılıq: Vergidən yayınma cinayətlərinin iştirakçıları həmin əmələ görə məsuliyyətə cəlb olunurlar (CM, maddə 25). Vergidən yayınma əməlinə görə məsuliyyət nəzərdə tutan maddə bu əməlin törədilməsində iştirak edən şəxslərə münasibətdə də tətbiq olunur. Gürcüstan cinayət qanunvericiliyinə görə cinayətdə köməkçi qismində iştirak edən şəxslər üçün ayrı bir cəza rejimi yoxdur. Onlar yuxarıda sadalanan cinayətlərə görə ya əsas, ya da ikinci dərəcəli iştirakçı kimi məsuliyyətə cəlb olunur (məsələn, cinayətin bilavasitə törədilməsi və ya törədilməsi ilə bağlı başqasına məsləhətin verilməsi).

Ərazi və milli yurisdiksiya: Bəhs edilən cinayəti təşkil edən davranışın (əməlin) tamamilə və ya qismən Gürcüstanda baş verdiyinin müəyyən edilməsi həmin cinayətə dair ölkənin yurisdiksiyasının tətbiq edilməsi üçün əsas verir (CM, maddə 4). Gürcüstan vətəndaşları ölkə xaricində - bu hərəkətlərin cinayət sayılmadığı yurisdiksiyada törədilən, lakin Gürcüstanın maraqlarına zidd olmaqla yanaşı, milli qanunvericiliyə görə ağır və ya xüsusilə ağır cinayət sayılan vergi cinayətlərinə görə məsuliyyətə cəlb edilə bilərlər (CM, maddə 5.2).

Hüquqi şəxs: Gürcüstan qanunvericiliyində vergidən yayınma cinayətlərinə görə korporativ məsuliyyət nəzərdə tutulmur (CM, maddə 107).

Vergidən yayınma cinayətləri üzrə statistik məlumatlar.

Aşağıdakı cədvəldə 2015-2018-ci illərdə Gürcüstanda başa çatdırılan vergidən yayınma cinayətlərinə dair olan işlərin sayı göstərilir:

Vergi illəri	Baş a çatan istintaqlar	Müəyyən olunan pozuntular	Prokurorluğa göndərilən işlər	Təqibi başlanan işlər	Məhkum olunanlar	Bəraət alanlar
2015	252			46		
2016	149			39		
2017	106			22		

2018	114			22		
------	-----	--	--	----	--	--

Aşağıdakı cədvəldə 2015-2018-ci illər ərzində vergidən yayınma cinayətlərini törətməkdə təqsirli bilinmiş şəxslərə tətbiq olunan sanksiyalar barədə məlumat verilir:

Sanskiya	Tətbiq olunma (dəfə)
Azadlıqdan məhrum etmə cəzası	20
Girov	100

Cinayət təqibi zamanı razılaşmanın əldə olunması: Gürcüstan qanunvericiliyində vergidən yayınma cinayətinə görə məsuliyyətin həlli zamanı razılaşmaya yol verilməsi nəzərdə tutulur. CM-nin 218–ci maddəsinin qeydinin 2-ci hissəsinə əsasən, vergi auditinin nəticələrinə dair bildirişin alınmasından 45 iş günü müddətində vergidən yayındırılmış məbləğ ödənildikdə, yaxud ödənilməsi təxirə salındıqda, həmin şəxs cinayət məsuliyyətinə cəlb olunmur.

Vergi boşluğu (Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş verginin məbləği ilə hesabat verilən və ödənilən məbləğ arasındakı fərq): Gürcüstan Respublikasında vergidən yayınmaya görə məsuliyyətin həllində vergi boşluğu nəzərə alınmır.

II. Vergi cinayətləri ilə mübarizə strategiyasının olması

Vergi cinayətləri ilə mübarizə strategiyası. Gürcüstanın vergi cinayətləri ilə mübarizə üzrə xüsusi strategiyası yoxdur. Bununla belə, ölkənin Baş prokurorluğunda vergi cinayətlərinin araşdırılmasına praktiki yanaşmanı sərgiləyən bir sıra təlimatlar hazırlanmışdır.

Təhdidlərin qiymətləndirilməsi: Gürcüstan Maliyyə Nazirliyinin İstintaq Xidməti vergi cinayətkarlığı üzrə təhdidlərin mütəmadi qiymətləndirilməsini həyata keçirir. İstintaq Xidməti bu zaman məlumatları Daxili İşlər Nazirliyi, Gəlir Xidməti, Xidmətlərin İnkişafı Agentliyi, Dövlət Reyestri, Sahibkarlıq Reyestri və Dövlət Satınalmalar Agentliyinin elektron məlumat bazaları və digər dövlət qurumlarının məlumat bazalarından əldə edir.

Kommunikasiya strategiyası: Gürcüstan Prokurorluğu, vergi cinayətləri də daxil olmaqla, cinayətlərin uğurlu təqibi üzrə məlumat mübadiləsi baxımından ümumi bir strategiyaya malikdir.

III. İstintaq səlahiyyətləri

Gürcüstan Vergi cinayətlərinin araşdırılması üzrə İstintaq Xidmətinə, aşağıdakı cədvəldə göstərildiyi kimi, geniş prosesual səlahiyyətlər vermişdir.

İstintaq orqanının vergi cinayətləri üzrə səlahiyyətləri:	Mövcud səlahiyyətlər / Şərhlər
Cinayət yolu ilə əldə olunmuş əmlakın axtarılması və maddi sübutların götürülməsi	Tam və birbaşa səlahiyyət Axtarış və götürməyə məhkəmə qərarı əsasında icazə verilir. Təxirəsalınmaz hal yarandıqda müstəntiq öz qərarı əsasında maddi sübutların, cinayət izlərinin olduğu anbara, yaşayış yerinə və ya başqa mülklərə daxil ola bilər. Müstəntiqin qərarı icra edildikdən sonra onun qanuniliyi məhkəmə tərəfindən yoxlanılır
Üçüncü şəxslərdən sənədlərin alınması	Tam və birbaşa səlahiyyət Müstəntiqlərin məhkəməyə yazılı müraciətindən sonra üçüncü şəxslərin sənədlərinin alınmasına icazə verilib verilməməsinə dair qərar verilir. Bu səlahiyyət, yuxarıda göstərildiyi kimi, müstəntiqin qərarı ilə də icra oluna bilər
Müşahidə	Tam və birbaşa səlahiyyət
Sorğu səlahiyyətləri (məsələn, məcburetmə gücü)	Tam birbaşa səlahiyyət

	Gürcüstan Cinayət -Prosessual Məcəlləsinin 20 (2), 111 (7) və 112 -ci maddələri
Poçt və telekommunikasiyanı izləmək	Digər agentlik vasitəsilə (dolayı) səlahiyyət Bundan ötrü məhkəmənin qərarı tələb olunur və Əməliyyat-Texniki Agentliyi Publik hüquqi şəxs tərəfindən icra olunur
Gizli müşahidənin aparılması	Tam və birbaşa səlahiyyət Məhkəmə qərarı tələb olunur
Gizli əməliyyatların aparılması	Digər agentlik vasitəsilə (dolayı) səlahiyyət Məhkəmə qərarı tələb olunur, Əməliyyat-Texniki Agentliyi Publik hüquqi şəxs tərəfindən icra olunur.
Kompüter avadanlıqları, proqram təminatı və elektron vasitələrinin ələ keçirilməsi	Tam və birbaşa səlahiyyət Məhkəmə qərarı və ya müstəntiqin qərarı əsasında
Həbs	Tam və birbaşa səlahiyyət Təxirəsalınmaz hallar istisna olmaqla, məhkəmə qərarı tələb olunur (Cinayət Prosesual Məcəlləsinin 171 və 172 maddələri)

Əlavə səlahiyyətlərə ehtiyac. İstintaq Xidmətinin Maliyyə Monitorinqi Xidmətindən məlumat və material əldə etmək imkanından yararlana bilər.

Hüquqi peşəkar imtiyaz. Gürcüstan Cinayət Prosesual Məcəlləsinin 43-cü maddəsi təqsirləndirilən şəxslə müdafiəçisi arasındakı bütün ünsiyyətlərin məxfi olmasını təmin edir. Müdafiəçi vəkillərin müştərinin əvvəlcədən razılığı olmadan hər hansı bir məxfi məlumatı açıqlaması qadağandır.

IV. Aktivlərin dondurulması, ələ keçirilməsi və müsadirə edilməsi

Hüquqi baza: Gürcüstan Cinayət Prosesual Məcəlləsi müsadirə edilməli olan əmlakı tez bir zamanda müəyyən etmək, izləmək, dondurmaq və ya ələ keçirmək imkanını təmin edir.

Aktivlərin dondurulması və həbs edilməsi: Gürcüstan vergi müfəttişlərinə aktivlərin sürətlə dondurulması (24 saat ilə 48 saat arasında) üçün müstətiqin qərarının alınması üçün müraciət etməyə icazə verir. Müstətiqin qərarı ilə, əlaqəli işlərdə olduğu kimi, cinayət vergi müfəttişlərinin hərəkəti həyata keçirməzdən əvvəl, məhkəmədən icazənin alınmasına ehtiyac yoxdur. Lakin məhkəmə tərəfindən bu hərəkətlərin baş verməsindən sonra onun qanuniliyini nəzərdən keçirilir. Gürcüstan qanunları müstətiqin qərarının yalnız təxirəsalınmaz hallarda istifadə oluna biləcəyini müəyyən edir. Bu, aktivlərin sürətli dondurulması kimi vasitələrin adi bir tədbir olmadığını ifadə edir.

Müsadirə: Gürcüstan qanunvericiliyi vergi cinayətləri ilə bağlı məhkum etməyə əsaslanmayan işlər üzrə müsadirələrə icazə vermir. Gürcüstan qanunvericiliyinə görə cinayət yolu ilə əldə edilən gəlirlərə uyğun olan hər hansı bir əmlak müsadirə oluna bilər.

CPM-nin CPCG-nin ölkədaxili icraat üçün nəzərdə tutduğu bütün tədbirlər, xarici vergi araşdırmaları və mühakimələr də daxil olmaqla, beynəlxalq əməkdaşlığı əhatə edən proseslər üçün eyni dərəcədə tətbiq olunur (Cinayət məsələləri üzrə Beynəlxalq Əməkdaşlıq Qanununun 11-ci maddəsinin 2-ci bəndi).

Aktivlərin bərpasına məsul olan qurum: Vergi cinayətləri məsələləri ilə əlaqəli aktivlərin ələ keçirilməsi və müsadirə edilməsi İstintaq Xidmətinin, Prokurorluğun və məhkəmələrin səlahiyyətindədir. İstintaq Xidməti aktivlərin ələ keçirilməsi və müsadirə edilməsi kimi maliyyə məsələlərinə diqqət yetirən ixtisaslaşmış cinayət təqibi qurumu olsa da, prokurorluq bu məsələlərlə məşğul olmaq üçün ixtisaslaşmış maliyyə cinayətləri idarəsinə (istintaqa prosesual rəhbərlik) malikdir.

V. Müəyyən edilmiş məsuliyyətləri olan təşkilati quruluşun mövcudluğu

Vergi cinayətlərinin araşdırılmasına məsul olan qurumlar

Vergi cinayətləri ilə mübarizədə Gürcüstanın təşkilati modellərinin daha əhatəli təhlili Vergi Cinayətləri və Digər Maliyyə Cinayətləri ilə Mübarizədə Müəssisələrarası Səmərəli İşbirliyinin Üçüncü Nəşrində verilmişdir (Roma Hesabatı). Aşağıdakı cədvəldə daha çox maliyyə cinayətləri ilə mübarizə aparən qurumlara yüksək səviyyəli bir baxış təqdim edilir.

Qurumlar	Maliyyə cinayətləri ilə əlaqədar rolları
Gəlir Xidməti PHŞ	Gəlir Xidməti PHŞ, Maliyyə Nazirliyi yanında fəaliyyət göstərən Gürcüstanın mülki vergi orqanıdır. Onun Audit Departamenti vergi ödəyicilərinin nəzarət tədbirlərinin təşkilini və icrasını təmin edir, həm səyyar, həm də kameral yoxlamaları aparır. Nəzarət prosedurları mümkün cinayətin elementlərini aşkar etdikdə, Vergi Monitorinqi Departamenti dərhal materialları müvafiq istintaq orqanına bildirir
MN-nin İstintaq Xidməti	Vergi cinayətlərinin araşdırılması, habelə bütün maliyyə iqtisadi cinayətlərin qarşısının alınması, həll olunması və aşkara çıxarılmasından məsuldur.
Gömrük Departamenti	Nağd pul, çek və digər qiymətli kağızları aparən şəxslərin müəyyən edilməsinə və gömrük nəzarəti altında olan mallara, nəqliyyat vasitələrinə gömrük nəzarətinə və tətbiqi və hüquq-mühafizə orqanları ilə əməkdaşlıq kimi fəaliyyətlər üzrə cavabdehdir
DİN	Cinayətlərin qarşısının alınması, cinayətlərin araşdırılması, cinayət və inzibati xətalara mübarizəyə məsuldur.
Gürcüstan Prokurorluğu	Cinayət təqibinin aparılmasına məsul olan qurumdur
Maliyyə Monitorinqi Xidməti (MMX)	Maliyyə kəşfiyyatının təhlili və potensial çirkli pulların yuyulması, terrorizmin maliyyələşdirilməsi və digər cinayət

	eməllərinə qarşı mübarizə üzrə Milli Mərkəz kimi fəaliyyət göstərir.
Prokurorluq Xidmətinin Anti-Korrupsiya qurumu	Korrupsiya cinayətlərini araşdırır, ölkədə korrupsiya hallarını təhlil edir, standartlar qoyur və korrupsiya cinayətləri ilə bağlı siyasətin tövsiyələrini hazırlayır.
Gürcüstan Milli Bankı	Qiymət sabitliyini təmin etmək üçün ölkənin pul siyasətini həyata keçirir və maliyyə sektorunun sabit fəaliyyətini dəstəkləyir
Çirkli pulların yuyulmasına qarşı Təftiş və Nəzarət Departamenti	Maliyyə qurumlarının MMX rəhbəri tərəfindən irəli sürülən Çirkli pulların yuyulması ilə mübarizə haqqında Qanunun tələblərinə və müvafiq öhdəliklərə uyğunluğunu təmin edir.

VI. Adekvat resurslar

Vergi cinayətləri ilə mübarizə üçün mövcud olan resurslar

Təxminən 400 işçisi olan İstintaq Xidmətinin 2018-ci il üçün büdcəsi əvvəlki illərin büdcələrinə uyğun olaraq 18 430 000 lari (təxminən 6 milyon ABŞ dolları) olub. Büdcə hər il Maliyyə Nazirliyi tərəfindən verilir, rüblük olaraq hesabat təqdim etməlidir. Hesabatda təqsirləndirilən şəxslər də daxil olmaqla cinayət işlərinin sayı, görülən tədbirlər, əldə edilmiş nəticələr, nail oluna bilinməmiş hədəflər, seçilmiş həbs qətimkan tədbirləri və s. haqqında məlumat verilir. CPM-ə uyğun olaraq prokuror qərar verməkdə müstəqildir.

İX-in səyləri nəticəsində yayındırılmış vergilərin büdcəyə ödənilməsi təmin edilmiş məbləği 2015-ci ildə təxminən 35 milyon, 2016-cı ildə 50 milyon, 2017-ci ildə 18 milyon və 2018-ci ildə 34 milyon lari təşkil edib. Xərclənən hər lari üçün 2015-ci ildə 2.06 lari, 2016-cı ildə 2.71, 2017-ci ildə 1.00 və 2018-ci ildə 1.88 lari büdcəyə bərpa olunmuşdur.

Aşağıdakı cədvəldə Gürcüstanda vergi cinayətləri üzrə araşdırma aparən cinayət təqibi orqanının ölkənin mövcud məlumat bazaları və mənbələrinə çıxış imkanları öz əksini tapmışdır:

Məlumat bazaları və mənbələri	Çıxış imkanı
Şirkət quruluşu/ mülkiyyət reyestri	Birbaşa çıxış imkanı
Torpaq reyestri	Birbaşa çıxış imkanı
Vətəndaş qeydiyyatı	Birbaşa çıxış imkanı
Vergi məlumat bazaları	Birbaşa çıxış imkanı
Gömrük məlumat bazaları	Birbaşa çıxış imkanı
Polis məlumat bazaları	Birbaşa çıxış imkanı
Ədliyyə məlumat bazaları	Müraciət əsasında çıxış imkanı
Şübhəli əməliyyat hesabatı məlumat bazaları	Müraciət əsasında çıxış imkanı
Yerli bank hesabları məlumat bazaları	Müraciət əsasında çıxış imkanı
Avtomobil məlumat bazaları	Birbaşa çıxış imkanı
Qayıq məlumat bazaları	Müraciət əsasında çıxış imkanı
Dövlət Satınalmalar Agentliyi	Birbaşa çıxış imkanı

Vergi cinayətləri üzrə təhdizat və istintaqa dair təlimlər

İstintaq Xidmətinin əməkdaşları üçün müntəzəm və aktual mövzuları əhatə edən təlimlər keçirilir (məsələn, aktivlərin izlənilməsi, maliyyə təhlilləri, kibercinayətlər, ƏDV dələduzluğuna qarşı mübarizə üzrə müasir metodologiyalar, çirkli pulların yuyulması ilə mübarizə). Eyni zamanda, prokurorluq orqanları Maliyyə Nazirliyinin İstintaq Xidmətinin müstəntiqləri ilə birgə maliyyə cinayətləri üzrə dövrü təlimlər keçirir. Prokurorluq orqanının təlimlərin planlaşdırılması və təşkilinə məsul olan ayrıca təlim mərkəzi vardır. İstintaq Xidmətinin əməkdaşları həmçinin nüfuz alveri cinayəti ilə bağlı hüquqi və praktiki məsələlər, dövlət satınalmalarında korrupsiyaya qarşı mübarizə tədbirləri və digər sahələr üzrə keçirilən müxtəlif təlimlərdə iştirak edirlər.

VII. Predikat cinayətlər

2007-ci ilin avqust ayından etibarən Gürcüstanda çirkli pulların yuyulmasına qarşı "bütün cinayətlər" yanaşması tətbiq edilir ki, bu da bütün cinayət əməllərinin predikat hesab edilməsi mənasına gəlir. Gürcüstan qanunvericiliyinə görə, ölkədə çirkli pulların

yuyulmasına görə mühakimə olunan şəxslər, cinayətin xarici yurisdiksiyada törədilib–törədilməməsindən asılı olmayaraq, predikat cinayətə görə məsuliyyətə cəlb oluna bilərlər. Vergi cinayətləri predikat cinayət hesab edildiyindən İstintaq Xidməti çirkli pulların yuyulması ilə mübarizə aparan digər qurumlarla əməkdaşlığını artırır.

VIII. İdarələrarası əməkdaşlıq

Vergitutma sahəsində idarəetmə orqanları tərəfindən şübhəli maliyyə əməliyyatları barədə hüquq-mühafizə orqanlarına məlumat verilməsi.

Gürcüstan qanunvericiliyinə uyğun olaraq, bütün orqanlar vergi cinayətləri ilə bağlı şübhələri istintaq xidmətinə bildirmək məcburiyyətindədirlər. İnzibati xəta aşkar edildikdən sonra vergi orqanının vəzifəli şəxsi inzibati xəta haqqında protokolu doldurur. Vergi yoxlamasından sonra cinayət əlamətləri aşkar edilərsə, müvafiq materiallar dərhal səlahiyyətli yurisdiksiyanın istintaq orqanına göndərilir (Gürcüstanın Vergi Məcəlləsinin 268, 271-ci maddələri).

Dövlət orqanları Gürcüstan qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş şərtlər əsasında məlumat mübadiləsi aparırlar. Xüsusilə, vergi orqanı ələ keçirmənin bütün halları haqqında məlumatı Gürcüstan Maliyyə Nazirliyinin İstintaq Xidmətinə bildirir (Maliyyə Nazirinin 966 nömrəli əmri).

Vergi cinayətləri və digər maliyyə cinayətlərinin araşdırılması və təqibi ilə məşğul olan qurumlar arasında məlumat mübadiləsi.

		Məlumat verən orqanlar					
		Mülki vergi dəyərləndirmələri üçün vergi idarəsi	Vergi pozuntuları üzrə istintaq orqanları	Gömrük orqanları	Qeyri-vergi cinayətlərini istintaqı üzrə polis və prokurorluq	Maliyyə Kəşfiyyat qrupu	Korrupsiya araşdırmaları orqanı
Məlum	Vergi orqanı	-----	Birbaşa giriş	Birbaşa giriş	Məcburi spontan paylaşma	Məcburi spontan paylaşma	Məcburi spontan paylaşma

Gömrük orqanı	Birbaşa giriş	Birbaşa giriş	-----	Məcburi spontan paylaşma	Məcburi spontan paylaşma	Məcburi spontan paylaşma
Polis və prokurorluq	İxtiyari spontan paylaşma (İSP)	İxtiyari spontan paylaşma	İxtiyari spontan paylaşma	-----	İxtiyari spontan paylaşma	Məcburi spontan paylaşma
Maliyyə Kəşfiyyat qrupu	Qadağandır	Qadağandır	Qadağandır	Məcburi spontan paylaşma	-----	Məcburi spontan paylaşma
Korrupsiya araşdırmaları orqanı	İxtiyari spontan paylaşma	İxtiyari spontan paylaşma	İxtiyari spontan paylaşma	Birbaşa giriş	İxtiyari spontan paylaşma	-----
Maliyyə tənzimləyicisi	Sorğu əsasında	Sorğu əsasında	Sorğu əsasında	Sorğu əsasında	İxtiyari spontan paylaşma	Sorğu əsasında

Qeyd:

(a) Hüquq -mühafizə orqanları onlar tərəfindən araşdırılan hallarla bağlı məxfi vergi məlumatlarını əldə etmək hüququna malikdirlər. Prokurorluq, məlumatın uyğunluğuna və növünə əsaslanaraq uyğun hesab etdiyi hər hansı bir məlumatı özbaşına verə bilər. Məlumat istək əsasında verilə bilər ki, bir halda ki davam edən araşdırmaya xələl gətirməsin.

(b) Maliyyə Kəşfiyyat qrupu çirkli pulların yuyulması, terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi və predikativ cinayətlər ilə bağlı spontant olaraq Prokurorluq, Daxili İşlər Nazirliyi və Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinə məlumat yayır. Əks təqdirdə, Maliyyə Kəşfiyyat qrupunda saxlanılan məlumatlar, o cümlədən Şübhəli Əməliyyat Hesabatılar, yalnız məhkəmə qərarı ilə tələb oluna bilər.

(c) Bu, Baş prokuror Aparatının İstintaq İdarəsi və ya Prokurorluğun regional idarələrinin istintaq bölmələri daxilində Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə İdarəsi tərəfindən korrupsiyanın araşdırıldığı hallara aiddir. Korrupsiya cinayətlərinin araşdırılması üçün səlahiyyətli digər qurumlar arasında Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə İdarəsi, Maliyyə Nazirliyinin İstintaq Xidməti və Ədliyyə Nazirliyinin Baş Müfəttişliyi var.

(d) Gürcüstan Milli Bankı cinayətkarlıq əlamətləri aşkar etdikdə məlumat və sənədləri paylaşmalıdır. Əks təqdirdə, məhkəmə qərarının verilməsi barədə məlumat tələb oluna bilər.

Vergi cinayətləri ilə mübarizədə qabaqcıl əməkdaşlıq formalarının mövcudluğu

Mexanizm	Təsvir
Əməkdaşlıq müqavilələri	Bəli. Gürcüstanın xarici ölkələrlə bir neçə əməkdaşlıq müqaviləsi var.
Xarici trastların açıqlanması	Bəli
Birgə əməliyyatlar və əməliyyat qüvvələri	Müxtəlif birgə əməliyyatlar və işçi qüvvələri: Birgə Dəniz Əməliyyat Mərkəzi (JMOC): hər cür qanunsuz fəaliyyətin, dəniz hadisələrinin və Gürcüstanın dəniz kosmik rejiminin kobud şəkildə pozulmasının qarşısının alınmasına, aşkarlanmasına və aradan qaldırılmasına idarələrarası yanaşma. Narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsinin qarşısının alınması, aşkarlanması və qarşısının alınması üzrə işçi qrupu, Konteyner Yoxlama Proqramı; BMT-nin Narkotiklər və Cinayətkarlıq İdarəsi (UNODC); Ümumdünya Gömrük Təşkilatı

Paralel təhqiqatlar	Bəli
Birgə kəşfiyyat mərkəzləri	Mövcud deyil
Heyətin birgə və müvəqqəti yerləşdirilməsi	Bəli
Digər ciddi maliyyə cinayətləri üzrə cəza alan şəxslərin vergi işlərinə baxmaq imkanı	Bəli - cinayət işi üzrə təhqiqat və ya sorğu -suala məruz qalan şəxslərin vergi münasibətləri mülki vergi orqanının istəyi əsasında vergi cinayəti təhqiqatçıları tərəfindən yoxlanıla bilər
Agentliklər üçün təlim	Bəli

XIX. Beynəlxalq əməkdaşlıq

Gürcüstan, ikitərəfli və çoxtərəfli razılaşmalara əsasən, vergi cinayətləri ilə bağlı olan məsələlər ilə əlaqədar xarici dövlət orqanları ilə mübadilə aparır. Qarşılıqlı hüquqi yardımla bağlı müqavilə olmayan ölkələrlə xüsusi razılaşmalar əsasında əməkdaşlıq həyata keçirilir. Bəzi hallarda məlumat mübadiləsi spontant həyata keçirilir.

Gürcüstanın 50-dən çox ölkə ilə ikitərəfli vergi müqaviləsi və Vergi Məlumatı Mübadiləsi Sazişi vasitəsilə 55-dən çox yurisdiksiyada informasiya əlaqələri mübadiləsinə malikdir. Bu, həm yurisdiksiyalarda, həm də icazənin verildiyi yerlərdə Gürcüstanda qeyri-vergi məqsədləri (məsələn çirkli pulların yuyulması və korrupsiya) üçün digər Tərəflərlə məlumat mübadiləsi aparmağa imkan verən Vergi Məsələlərində Qarşılıqlı İnzibati Yardım haqqında Çoxtərəfli Konvensiyaya tərəfdir. Xarici orqanların müraciəti məcburi tədbirlərin (məsələn, axtarış, ələ keçirmə) tətbiqi üzrə olduğu hallarda, bu yardım yalnız sorğu edən Tərəfin məhkəmə və ya digər səlahiyyətli orqanının icazə verdiyi təqdirdə göstərilə bilər.

2015-2018-ci illərdə Gürcüstan vergi cinayətləri ilə bağlı olan məsələlər üzrə məlumat mübadiləsi alətləri vasitəsi ilə qarşılıqlı hüquqi yardım sazişi çərçivəsində 19 müraciət edib. Müraciətlərin təxminən 30%-i vaxtında (6 aydan az) cavablandırılıb. Eyni dövrdə Gürcüstana məlumat mübadiləsi alətləri altında vergi cinayət məsələlərində kömək üçün 28 və qarşılıqlı hüquqi yardım sazişləri əsasında 65 müraciət daxil olmuşdur.

Gürcüstan, vergi cinayətləri də daxil olmaqla, digər hər hansı cinayəti törətməkdə təqsirli və ya şübhəli bilinən şəxslərin prosesual və əsas hüquqlarını tam olaraq tanıyır. Ölkənin qanunvericiliyinin əsas mənbəyi Konstitusiyaya sayılır. Şübhəli şəxsin hüquqları Gürcüstan Cinayət Prosesual Məcəlləsi, cinayət işlərinin aparılmasını tənzimləyən digər müddəalar ilə müdafiə olunur.

Yoxlama zamanı aşkar olunmuş yayınma 100000 ləridən artıq olduğu hallarda, mulki vergi məsələsi vergi cinayətinə çevrilir. Bundan əlavə, cinayət araşdırmalarına paralel olaraq mulki vergi yoxlamasının aparılması mümkündür ancaq təhqiqat yalnız vergi yoxlamasından sonra həyata keçirilə bilər. Xarici bir vətəndaş Gürcüstan yurisdiksiyasında vergi cinayətinə görə həbs edildikdə, Xarici İşlər Nazirliyi həbsdən ən gec üç saat sonra öz həmkarına məlumat verməli və bu barədə dərhal müvafiq dövlətin diplomatik nümayəndəliyinə və ya konsulluğuna məlumat verməlidir.

Vergi cinayətləri törətməkdə şübhəli bilinən və ya təqsirləndirilən şəxslərin hüquqları

Hüquqlar	Bəli/ xeyr	Əlavə məlumat
Təqsirsizlik prezumpsiyası	Bəli	Məhkəmə tərəfindən günahkar bilinənə qədər
Mülki araşdırmanın cinayət istintaqına çevrildiyi hallar da daxil olmaqla, hüquqları barədə məsləhət almaq	Bəli	Cinayət işi zamanı istənilən vaxt
Sakit qalmaq	Bəli	Bütün proses boyunca
Vəkilə müraciət və ya pulsuz hüquqi məsləhət almaq	Bəli	Vəkil ilə əlaqə məhdudiyətsizdir. Təqsirləndirilən şəxs, qanuni ödənişləri ödəyə bilmədiyi təqdirdə və ya tələb etdiyi təqdirdə, təqsirləndirilən şəxs məcburi müdafiə olunduqda (şəxs yetkinlik yaşına çatmamışdır, məhkəmə dilini bilmir və s.) və onun müqaviləli vəkili prosesdə iştirak etmədiyi hallarda pulsuz hüquqi yardım ala bilər
Tərcümə	Bəli	Cinayət işinin dilini bilməyən və ya düzgün bilməyən bir şəxs prosesual hərəkətlərdə

		iştirak etdikdə və ya başqa cür ehtiyac duyduqda bütün icraat boyunca.
İttiham edildiyi halın təfərrüatları barədə xəbərdar olmaq	Bəli	Cinayət təqibi başladığı andan
tam açıqlama hüququ olaraq da bilinən sənədlərə və iş materialları ilə tanış olmaq	Bəli	Cinayət təqibi başladığı andan
Sürətli təhqiqat prosesi	Bəli	Bütün proses boyunca
Eyni əmələ görə bir dəfə cəza almaq	Bəli	CPM -nin 18 -ci maddəsinə görə (Təkrar həbs, ittiham və məhkumluğa ikiqat təhlükənin yolverilməzliyi): <ul style="list-style-type: none"> - eyni sübuta və/və ya eyni məlumatlara əsaslanaraq şəxs dəfələrlə həbs oluna bilməz; - bir şəxs əvvəllər bəraət aldığı və ya məhkum edildiyi bir cinayətdə ittiham oluna və/və ya məhkum edilə bilməz.

2. Baltiyanı ölkələrdə vergidən yayınma cinayətlərinə görə məsuliyyətin əsas xüsusiyyətləri

Vergiyə cəlb olunan məbləğ – Korporativ gəlir vergisi (mənfəət vergisi) şirkətin biznes/ticari gəlirinə, passiv gəlirlərinə, kapital gəlirlərinə, və Litva şirkətinin xarici idarə olunan bölməsinin gəlirlərinə tətbiq olunur. Normal biznes xərcləri hesabalama zamanı gəlirdən çıxıla bilər.

Vergi dərəcəsi – Korporativ gəlir vergisi dərəcəsi 15% təşkil edir. Mikro şirkətlər (illik gəliri 300000 avroyadək və ortalama işçi sayı maksimum 10 olan şirkətlər) birinci vergi dövrü üçün vergidən azad oluna və sonrakı vergi dövrləri üçün 5% lə vergiyə cəlb oluna bilərlər. Şirkətin mikro hesab olunub-olunmamasını müəyyən edən zaman illik gəlir və ortalama işçi sayı nəzərə alınır. Elmi tədqiqat və eksperimental inkişaf istehsalının kommersiyalaşdırılmasından əldə olunan gəlir güzəştli 5% dərəcə ilə vergiyə cəlb olunur.

2020 - ci ilin 1 yanva tarixdən vergiyə cəlb olunan məbləği 2 milyon avroda çox olan bank və kredit təşkilatları 20%-lə vergiyə cəlb olunacaqlar. Bu qərar 2020,2021 və 2022 – ci illərə şamil olunacaq.

Əlavə gəlir vergisi (surtax) – tətbiq olunmur.

Alternativ minimum vergi - tətbiq olunmur.

Dividentlərin vergiyə cəlb edilməsi – İstisna hallarda savayı, adı hallarda dividendlər 15 % - lə vergiyə cəlb edilir. Ana şirkət 12 ay müddətində törəmə müəssisənin səhmlərinin ən az 10%-nə sahib olarsa, bu halda istisna hal kimi 10% vergi tətbiq olunur.

Gəlirləri korporativ vergiyə cəlb olunan Avropa İqtisadi Zonasına daxil olan ölkədə qeydiyyatdan keçən şirkətdən əldə olunan dividendlər vergidən azad edilir. Qara siyadıya olmayan digər ölkədə qeydiyyatdan keçən şirkətdən əldə olunan dividendlər ana şirkətin 12 ay müddətində törəmə müəssisənin səhmlərinin ən az 10%-nə sahib olduğu və xarici şirkətin korporativ vergi ödədiyi hallarda da vergidən azad oluna bilər.

Kapital gəlirləri – rezident və qeyri-rezident şirkətlərin əldə etdikləri kapital gəlirləri adi vergiyə cəlb olunan məbləğ kimi 15%-lə vergiyə cəlb olunur. Litva rezident holding şirkəti və xarici şirkətin daimi nümayəndəliyi tərəfindən səhmlərin satışı nəticəsində əldə olunan kapital gəlirlər vergidən azaldıla bilər. İstisna hal həmçinin Avropa İttifaqı və Avropa İqtisadi Zonasına daxil olan ölkələr ilə vergi sazişi olduğu təqdirdə də tətbiq oluna

bilər. Bu güzəştədən yararlanmaq üçün Litva şirkətinin və ya daimi nümayəndəliyin 2 il müddətində fasiləsiz olaraq digər şirkətdə 10% səsvermə hüququna malik olmaları gərəkdir. Yenidən təşkilin baş verdiyi hallarda isə Litva şirkətinin və ya daimi nümayəndəliyin 3 il müddətində fasiləsiz olaraq digər şirkətdə 10% səsvermə hüququna malik olmaları gərəkdir.

Zərərlər - şirkət zərəre uğradığı fəaliyyəti davam etdirdikdə əməliyyat zərərləri müddətsiz şəkildə növbəti illərə keçirilir. Mikro şirkətlər istisna, digər şirkətlər üçün növbəti ilə keçirilən zərəre həmin vergi dövrü üçün vergitutulan məbləğin 70%-dən çox olmamalıdır. Səhmlərin satışından yaranan zərəre ardıcıl 5 il müddətinə ötürülə bilər və yalnız səhm satışından əldə olunan gəlirlə əvəzlənə bilər. Müəyyən kriteriyalar daxilində əldə olunmuş zərəre şirkətlər qrupu daxilində transfer oluna bilər. Zərərin əvvəlki illərin vergi nəticələrinə aid edilməsinə icazə verilmir.

Aşağıdakı hallarda daimi nümayəndəliyin zərərləri Litva şirkətinə transfer olunaraq gəlirdən çıxıla bilər:

- Daimi nümayəndəliyin gəlirləri Avropa Birliyi ölkəsində vergiyə cəlb olunarsa;
- Daimi nümayəndəli qeydiyyatda olduğu AB ölkəsində çıxılmalar üçün bütün variantlardan istifadə edərsə;
- Daimi nümayəndəliyin transfer oluna bilən zərərləri Litva korporativ vergi qanuna uyğun şəkildə müəyyən olunarsa.

Xarici vergi ödəmələri – xaricdə ödənilmiş vergi eyni mənfəət üzrə litva vergisi ilə əvəzlənə bilər, lakin güzəşt xarici gəlir üzrə litva vergisi üzrə ödənilməli məbləğ qədər olmalıdır.

Avropa İqisadi zona ölkələrinin birində yerləşən Litva şirkətinin daimi nümayəndəliyi tərəfindən əldə olunmuş gəlirə görə ödənilən vergilər və Litva ilə vergi sazişi olan ölkələrdə əldə olunmuş gəlirə görə ödənilən vergilər Litvada nəzərə alınmaya bilər.

Holdinq şirkət rejimi - Litva rezident holdinq şirkəti və xarici şirkətin daimi nümayəndəliyi tərəfindən səhmlərin satışı nəticəsində əldə olunan kapital gəlirləri və dividendlər vergidən azad edilə bilər.

Güzəştlər – Elmi tədqiqat və eksperimental inkişaf zamanı yaranmış xərcin 3 misli korporativ verginin hesablanması zamanı çıxıla bilər. 1 yanvar 2018 – ci ildən etibarən Litva ərazisində aparılan elmi tədqiqat və eksperimental inkişaf nəticəsində ərsəyə gəlmiş

aktivlərin(transferi 5%-lə vergiyə cəlb olunur. İnvestisiya güzəşti proqramı çərçivəsində, 2009-2023 – cü illər ərzində yaranmış xərclərin 100%-ni vergidən çıxıa bilər. Bu mikro şirkətlər eləcə də azad iqtisadi zonalarda fəaliyyət göstərən şirkətlərə şamil olunur.

2019-2023 Litva şirkəti yaxud xarici şirkətin Litvadakı daimi nümayəndiliyi tərəfindən Litva film istehsalçılarında bütöv bir film ya da bir hissəsi üçün edilən ödənişlərə görə aşağıdakı güzəştlər nəzərdə tutulur:

- Film istehsalçılarında yönəldilən məbləğin 75%-həcmində vergiyə cəlb olunan məbləğin azaldılması;
- Film istehsalçılarında yönəldilən məbləğə tətbiq olunan korporativ verginin 75% azaldılması.

Korporasiyalar üçün əmələtmələr

Vergi ili – vergi ili kalendar ilinə müvafiq olaraq maliyyə ilidir. Bununla belə, vergiödəyicisinin istəyi əsasında onunda biznes fəaliyyətinin xüsusiyyətləri nəzərə alınaraq, vergi orqanı kalendar ilindən fərqli 12 aylıq vergi ili müəyyən edə bilər.

Konsolidə olunmuş hesabatlar (bəyannamələr) – konsolidə olunmuş hesabatlar qəbul edilmir. Hər bir şirkət ayrı-ayrılıqda hesabatını təqdim etməlidir.

Bəyannamə təqdim etmə və ödəmələr – Şirkətlər illik korporativ gəlir vergi bəyannaməsini və ötən ilki gəlirləri 300000 avronu keçərsə avans korporativ gəlir vergi bəyannaməsini də təqdim etməlidirlər. Korporativ vergi ödənişləri vergi dövründən sonrakı 6-cı ayın 15-ci günündə -kalendar ili ilə 15 iyunadək ödənilməlidir. Şirkətin ötən ilki gəlirləri 300000 avronu keçərsə hər rübün sonuncu ayının 15-dən gec olmayaraq avans ödənişlər etməli, ya da korporativ gəlir vergisi qanununda qeyd olunan qaydalarda əsasında hesablanmış vergi məbləğinin ən az 25% - ni ödəməlidir.

Cərimələr – vergi öhdəliklərinin yerinə yetirilməməsinə görə cərimələrin həcmi 10-100% arası dəyişir. Məbləğin cinayətin növünə, vergi ödəyicisinin vergi orqanı ilə əməkdaşlığına və dövlət orqanlarının vacib hesab etdiyi digər hallara görə dəyişir. Gecikdirilmiş vergi məbləğinə gündəlik 0.03% cərimə hesablanır.

Vergi hökmləri – vergi ödəyicisi həm məcburi hüquqi xarakter daşıyan həm də məcburi olmayan vergi hökmləri üzrə müraciət edə bilər. Bununla yanaşı gələcək əməliyyatlar üçün qiymətin əvvəlcədən müəyyənləşdirilməsi üzrə vergi orqanı və ödəyicisi arasında saziş imzana bilər.

Fiziki şəxslərin vergiyə cəlb edilməsi

Rezidentlik – aşağıda qeyd olunan şərtlərdən birinə uyğun gələn şəxs vergitutma məqsədləri üçün rezident hesab edilir:

- 1.Vergi dövrü ərzində fiziki şəxsin daimi yaşadığı yer Litva olmalı;
- 2.Vergi dövrü ərzində fiziki şəxsin şəxsi,iqtisadi və sosial maraqları xaricdə deyil, Litvada olmalı;
- 3.Vergi dövrü ərzində fiziki şəxs ən 183 gün Litvada olmalı;
- 4.Vergi dövrü ərzində fiziki şəxs 2 ardıcıl vergi dövründə ən 180 gün Litvada olmalı və vergi dövrlərinin biri ərzində ən 90 gün Litvada qalmalı;
- 5.3-cü və 4-cü bəndlərə uyğun olmayan Litva vətəndaşı olan fiziki şəxsin xarici ölkədə yaşam xərcləri və əməyə görə əldə olunan Litva dövlət və ya bələdiyyə büdcəsi tərəfindən qarşılınmalı.

Vergi rezidenti hesab olunan fiziki şəxslərin bütün (dünyavi) gəlirləri Litva vergiyə cəlb olunur. Qeyri-rezidentlərin isə yalnız Litvada əldə olunan gəlirləri, eləcə də sabit aktivlərdən əldə olunan gəlirləri aiddir. Bura bu sabit aktivlərlə əlaqəli xaricdən əldə olunan gəlirlər də aiddir.

Vergiyə cəlb olunan məbləğ – muzzdlu işdən, kommersiya fəaliyyətindən, royaltidən, aktivlərin lizinqdindən əldə olunan gəlirlər və digər bütün şəxsi gəlirlər.

Vergi dərəcələri – muzzdlu işdən əldə olunan gəlirlər adətən 20% gəlir vergisinə cəlb edilirlər. illik orta əməkhaqqının (104278 avro 2020 – ci il üçün) 84%-dən artıq hissəsinə tətbiq olunan gəlir vergisi isə 32% təşkil edir.

Qeyri-muzzdlu fəaliyyətdən (royalti, faiz, əmlak satışı) əldə olunan gəlirə 15% gəlir vergisi tətbiq olunur. Lakin bu fəaliyyətlə üzrə əldə olunan illik gəlirin 148,968 avrodan artıq hissəsinə tətbiq olunan gəlir vergisi 20%-dir.

Dividend gəlirlərinə tətbiq olunan gəlir vergisi 15%-dir.

Aşağıda qeyd olunan gəlirlərə isə 20% və 32% (illik orta əməkhaqqının 84%-dən artıq hissəsi) gəlir vergisi tətbiq olunur:

- “tantimes” illik ödəmələr,bonuslar;
- Kollegiya və ya nəzarət şurasının üzvlərinə edilən digər ödənişlər;
- Müəllif hüquqları razılaşmasından əldə olunan gəlirlər;

- Əməkdaşlıq üzvü olmayan kiçik əməkdaşlığın meneceri (cəmiyyətin forması - малое товарищество) tərəfindən mülki saziş əsasında əldə olunan gəlirlər.

Proqressiv vergi sistemi fərdi fəaliyyətlə məşğul olan vergi ödəyicilərinə tətbiq olunur. 20000 avroyadək illik gəlirə 5% vergi, illik gəliri ən azı 35000 avro olan vergi ödəyicilərinə isə 15% vergi tətbiq olunur. Əlavə olaraq aşağıda qeyd olunanlara sabit vergi dərəcəsi tətbiq olunur:

- Fərdi fəaliyyətdən və ya daşınmaz əmlakın kirayə verilməsindən vergi dövrü ərzində əldə edilmiş gəlir 35000 avro məbləği keçmədikdə;

- Biznes sertifikatı tələb olunan fəaliyyətdən gəlir əldə edildikdə;

Kapital gəlirlər – səhmlər daxil olmaqla aktivlərin satışından əldə olunan gəlir 500 avronu keçərsə, fiziki şəxsin həmin gəlirinə 15% vergi tətbiq olunur. İllik gəlir 148,968 avrodan çox olan hissə 20%-lə vergiyə cəlb olunur. Satılmış səhmlər qarasiyahıda olan ölkədə istifadə olunmazsa, olan maliyyə alətlərinin satışından əldə olunan gəlir 500 avrodan az olarsa vergiyə cəlb olunmur.

Avropa iqtisadi zona ölkələrində yerləşən daşınmaz əmlak satışından ən azı 10 il əvvəl alınarsa , həmin daşınmaz əmlakın satışından əldə olunan gəlir vergiyə cəlb olunmur. Fiziki şəxs ən azı 2 il müddətinə qaldığı yaşayış yerini satarsa, əldə etdiyi gəlir vergiyə cəlb olunmur. Əgər qalma müddəti 2 ildən az olarsa və əldə etdiyi gəlirlə aldığı digər yaşayış yerini bəyan edərsə bu zaman da vergi hesablanmır.

Çıxılma və güzəştlər – minimum əməkhaqqı üzrə illik vergidən azad olan məbləğ 4200 avro təşkil edir. Əməkhaqqı artdıqca azad olan məbləğ də azalır.Ümumən azadolma illik əməkhaqqının 31990 avrodan çox olmadığı hallarda tətbiq olunur.

Azadolma məbləği bəzi istisnaları və vergiyə cəlb olunan məbləğ (yalnız muzzdu işdən əldə olunan gəlir yox) nəzərə alınaraq hesablanır. Vergi rezidenti həyat sığortasına ödənişləri, fərdi pensiya fondlarına edilən ödənişləri, 1500 avroyadək təhsil istiqamətində xərclənən məbləği, 2000 avroyadək uşağa qulluq xidmətlərinə xərclənən məbləği, yaşayış yeri və yaxud tikilinin təmirinə, ərsəyə gəlməsinə xərclənən məbləği xərc kimi gəlirdən çıxmaq imkanına malikdir. Çıxılmalı xərclər fiziki şəxsin vergiyə cəlb olunan məbləğinin 25%-dən çox olmamalıdır.

Fərdi biznes fəaliyyəti məşğul olan vergi ödəyicisi heç bir sənədləşmə aparmadan illik gəlirinin 30%-ni xərc kimi çıxmaq imkanına malikdir. Çıxıla bilən xərclər, korporativ gəlir vergisi üçün mümkün olan çıxılmalarla eynilik təşkil edir.

Xarici vergi ödəmələri - xaricdə ödənilmiş vergi eyni mənfəət üzrə litva vergisi ilə əvəzlənə bilər, lakin güzəşt xarici gəlir üzrə litva vergisi üzrə ödənilməli məbləğ qədər olmalıdır.

Fiziki şəxslər üçün əmələmələr

Vergi ili – təqvim ili

Birgə status (evli cütlüklər üçün) – birgə bəyannamə qəbul olunmur

Bəyannamə təqdim etmə və ödəmələr – muzzdlu işlə əlaqədar gəlir ödəmə mənbəyində tutulur.

Vergi bəyannamələri vergi ilindən sonrakı may ayının 1-dək təqdim olunmalıdır. Fiziki şəxs əgər vergi ili ərzində Litva müəssisəsindən muzzdlu işlə əlaqəli gəlirdən savayı digər yerdən gəlir əldə etmərsə, istifadə edilməmiş azadolma məbləğindən və çıxılmalı xərclərdən yararlanmaq istəmərsə o zaman illik vergi bəyannaməsini təqdim etməlidir.

Cərimələr – vergi öhdəliklərinin yerinə yetirilməməsinə görə cərimələrin həcmi 10-100% arası dəyişir. Məbləğin cinayətin növünə, vergi ödəyicisinin vergi orqanı ilə əməkdaşlığına və dövlət orqanlarının vacib hesab etdiyi digər hallara görə dəyişir. Gecikdirilmiş vergi məbləğinə gündəlik 0.03% cərimə hesablanır.

Vergi hökmləri – vergi ödəyicisi həm məcburi hüquqi xarakter daşıyan həm də məcburi olmayan vergi hökmləri üzrə müraciət edə bilər. Bununla yanaşı gələcək əməliyyatlar üçün qiymətin əvvəlcədən müəyyənləşdirilməsi üzrə vergi orqanı və ödəyicisi arasında saziş imzana bilər.

Ödəmə mənbəyində tutulan vergi

Dividendlər - qeyri rezidentə ödənilən dividenddən ödəmə mənbəyində 15% vergi tutulur. Vergi sazişində güzəştli faiz dərəcəsi nəzərdə tutulmadığı halda azadolma yaxud Avropa Birliyinin ana-törəmə şirkət direktivi ön plana keçir.

Faizlər – Avropa İqtisadi Zonasında olan ölkələrin və Litva ilə vergi sazişi olan ölkənin rezidenti olan şirkətə ödənilən faizlərə vergi hesablanmır. Digər hallarda, faizlər üzrə ödəmə mənbəyində tutulan vergi 10%-dir .Vergi sazişində güzəştli faiz dərəcəsi

nəzərdə tutulmadığı hallarda, qeyri-rezidentlərə ödənilən faizlərə görə ödəmə mənbəyində 15% vergi tutulur.

Royaltilər – beynəlxalq vergi sazişində hansısa güzəştli faiz dərəcəsi, Avropa Birliyinin faiz və royaltilər direktivində digər hal nəzərdə tutulmayıbsa, qeyri-rezident şirkətə ödənilən royaltilərdən 10% ödəmə mənbəyində vergi tutulur. Beynəlxalq vergi sazişində hansısa güzəştli faiz nəzərdə tutulmayıbsa, qeyri-rezident fizikə şəxsə ödənilən royaltilər 15%-la vergiyə cəlb olunur.

Texniki xidmətlər üçün rüsumlar – yoxdur

Filiyalın qalıq mənfəəti (baş ofisə köçürülən) vergisi – yoxdur

Yayınmaya qarşı qaydalar

Transfer qiymətləndirmə - əlaqəli müəssisələrin yerli və xarici əməliyyatları ilə əlaqədar transfer qiymətləndirməsi sənədləşməsi 2019 – cu ildə qüvvəyə minib. Litva İƏİT-in 3-lü sənədləşmə (master fayl, lokal fayl, Cbc hesabat) mexanizmini tətbiq edir.

Master fayl xarici transmilli şirkətə daxil olan, əvvəlki vergi ilində gəliri 15 milyon avrodan çox olan şirkətlərdən tələb olunur. Lokal fayl əvvəlki vergi ilində gəliri 3 milyon avrodan çox olan şirkətlərdən tələb olunur. Transmilli şirkətlər qrupunun ötən vergi ilində konsolidə olunmuş gəlir 750 milyon avrodan çox olduqda, Cbc hesabat ana şirkət tərəfindən təqdim olunmalıdır.

Master və lokal faylın son təqdim etmə tarixi vergi ilindən sonrakı 6-cı ayın 15-dir. Cbc hesabat isə vergi ilindən sonrakı ilin sonunadək təqdim olunmalıdır.

Vergi öhdəliyinin öncədən müəyyən edilməsi mümkündür.

Faiz çıxılmalarının məhdudlaşdırılması – zərif kapitallaşma (thin capitation- borc öhdəliyinin aktivlərdən çox olması) ilə bağlı məhdudiyyətlər asılı şəxsə ödənilən faizlərə tətbiq olunur. Borc verən şirkət faiz ödəyən şirkətin səhmlərinin 50%-dən çoxuna sahib olarsa idarə edən şirkət (asılı şəxs) hesab olunur. Qrup şirkəti də idarə edən şirkət (asılı şəxs) kimi çıxış edə bilər. Borcun kapitalla nisbəti 4 : 1 kimi olmalıdır, əks təqdirdə bu nisbəti aşan xərclər çıxılmır.

4:1 əmsalı ilə yanaşı olaraq, faiz çıxılmalarının məhdudlaşdırılması qaydaları da mövcuddur. Bu qaydalar əlaqəli tərəflərdən alınan kreditlər üzrə yaranan faiz xərcləri ilə yanaşı olaraq, aktivlərin alınması üçün banklarda götürülən kreditlər üzrə yaranan faiz xərclərini də şamil olunur.

Müəssisə faiz gəlirlərindən çox olmadığı təqdirdə faiz üzrə bütün xərclərini (4:1 əmsal nəzərə alınmaqla) və EBİTDA –nın (amortizasiya, vergi, faiz ödənişləri çıxılmamış gəlir) 30%-i yaxud 3 milyon avroyadək istənilən artıq faiz xərclərini çıxı bilər. Maliyyə hesabatları məqsədilə konsolidə olunmuş qrup üzvləri kaitalın aktivə olan nisbətinin qrupun eyni əmsalından 2% olmadığını sübut etdikdə bütün faiz xərclərini çıxma imkanına malik olurlar.

EBİTDA və çıxıla bilən faiz xərcləri qrup səviyyəsində hesablanır. Qrup müəssisələri dedikdə burada, idarə edən şirkətin dolayı və ya birbaşa yolla səhmlərinin, səs vermə hüququnun ən 25%-ni əldə tutduğu şirkətlərdir.

Faiz çıxılmalarının məhdudlaşdırılması qaydalarına əsasən il ərzində çıxıla bilməyən faiz xərcləri limitsiz dövrə təxirə salına bilər.

İdarə olunan xarici şirkətlər – Aşağıdakı hallarda xarici şirkət idarə olunan xarici şirkət kimi qəbul edilir:

1. Vergi dövrünün son günündə idarə edən şəxs tərəfindən idarə olunur;

2. İdarə edən şəxs birbaşa və ya dolayı yolla xarici şirkətinin səhmlərinin, bölüşdürülə bilən mənfəəti ilə bağlı digər hüquqların yaxud onları əldə etmək üçün xüsusi hüquqların 50%-dən çoxuna sahibdir;

3. İdarə edən şəxs digər əlaqəli şəxslər ilə səhmlərin 50%-nə və yaxud idarə edən şəxsin idarə olunan şirkətdəki səhmləri və ya bölüşdürülə bilən mənfəətə bərabər tutula biləcək hüquqların 50%-nə sahibdir.

Bu yanaşma həmçinin xarici daimi nümayəndəliklərə də şamil olunur.

Aşağıdakı hallarda olduqda idarə olunan xarici şirkətdən əldə olunan gəlirlərin idarə edən şəxsin vergitutma bazasına əlavə edilməsi üçün **İdarə olunan xarici şirkətlər** qaydalarında istifadə edilir:

- İdarə olunan şirkət qarasıyadıda olan ölkədə təsis edildikdə;
- Və aşağıdakı şərtlərin hamısına uyğun gəldikdə;

1. **İdarə olunan xarici şirkətdən** əldə edilən passiv gəlir (dividend, royalti, komissiyalar və digər) ümumi gəlirin 1/3 hissəsindən çoxdursa;

2. **İdarə olunan xarici şirkətin** qeydiyyatda və fəaliyyətdə olduğu yer üzrə iqtisadi fəaliyyətin həyata keçirilməsi üçün kifayət qədər aktivləri və işçisi olmayarsa;

3.bu gəlirə tətbiq olunan korporativ gəlir vergisi, həmin gəlirə tətbiq Litvada nəzərdə tutulan korporativ gəlir vergisi dərəcəsi 50% az olarsa.

Hibridlər – 1 yanvar 2020-ci il tarixdən,3-cü tərəflə hibrid uyğunsuzluqlarına həsr olunmuş Avropa Birliyin vergidən yayınmaya qarşı direktivi əsasında qaydaların tətbiqinə başlanılıb.

Çıxış vergisi (aktivlərini digər ölkəyə transfer edən ödəyiciyə tətbiq olunur) – aşağıda qeyd olunan halların ən azı birini edən-aktivlərini Litvadan digər ölkəyə transfer edən vergi ödəyiciləri 1 yanvar 2020 – ci ildən etibarən, korporativ gəlir vergisinə cəlb olunurlar:

- Litva müəssisəsi öz aktivlərini digər ölkədə olan daimi nümayəndəliyinə transfer edirsə (aktivin sahibi dəyişmir);
- Litvada daimi nümayəndilik şəklində fəaliyyət göstərən qeyri-rezident müəssisə öz biznes fəaliyyətini digər ölkəyə köçürərsə;
- Aktivlərin Litva şirkətinin daimi nümayəndəliyi ilə effektiv əlaqəli olduğu hallar xaricində, Litva şirkəti öz biznes fəaliyyətini digər ölkəyə köçürərsə və;
- Litvada daimi nümayəndəlik şəklində biznes fəaliyyəti göstərən qeyri rezident müəssisə öz biznes və aktivlərini digər ölkədəki daimi nümayəndəliyinə köçürərsə.

Ümumi sui-istifadəyə qarşı qaydalar – 1 yanvar 2019-cu ildən etibarən ümumi sui-istifadəyə qarşı qaydalarına bağlı olan Avropa Birliyinin Vergidən yayınmaya qarşı direktivi əsasında Litva hökuməti tərəfindən qaydalar qüvvəyə minib. **Ümumi sui-istifadəyə qarşı qaydalar** digər yayınmaya qarşı hüquqi imkanların olmadığı hallarda, aqresiv, sui-istifadəyə meyilli vergi mexanizmləri ilə mübarizə aparmağa, eləcə də süni vergi əməliyyatlarının nəzərə alınmamasına və real iqtisadi prinsiplər əsasında vergi bazasını müəyyən etmək üçün vergi orqanlarına böyük imkanlar yaradır.

Əlavə dəyər vergisi

Vergiye cəlb olunan əməliyyatlar – mal və xidmət satışı, malların idxalı, digər şəxsin adına alınan və ya daşınan mallar üzrə ƏDV ödənilir.

Vergi dərəcəsi – standart vergi dərəcəsi 21%, əlavə olaraq 9%,5% və 0% güzəştli dərəcələr mövcuddur.

Qeydiyyat – illik dövriyyəsi 45000 avronu ötən Litva müəssisələri məcburi şəkildə ƏDV qeydiyyatına alınırlar. Əlavə olaraq, könüllü ƏDV qeydiyyatı da mövcuddur. Yerli və

xarici vergiyə cəlb olunan, vergiyə cəlb olunmayan hüquqi şəxslər digər Avropa Birliyi ölkələrində olduqları halda Litvadan ötən il ərzində aldıkları malların dəyəri 14000 –dən çox olarsa və ya cari ildə bu qəbdən əməliyyatlar üzrə malların dəyərinin həmin limitin üstündə olacağını ehtimal edərlərsə, bu halda mütləq şəkildə ƏDV qeydiyyatına durmalıdırlar.

Dövriyyə limiti xarici şirkətlərə tətbiq olunmur və onların dövriyyədən asılı olmayaraq ƏDV qeydiyyatından keçməlidirlər. Xarici vergiyə cəlb olunan şəxslər ya fiskal agent, yaxud yerli filial vasitəsilə bu işləri görə bilirlər. Birbaşa qeydiyyat yalnız AB ölkələri şirkətlərinə yaxud ƏDV sahəsində yayınma ilə mübarizə, inzibati əməkdaşlıq, vergi və rüsumlarla bağlı mübahisələrin həlli üçün ortaq dəstək proqramının çərçivəsində saziş imzalanmış ölkənin şirkətlərinə tətbiq olunur.

Bəyannamə təqdim etmə və ödəmələr – vergi ödənişləri aylıq, vergi dövrindən sonrakı ayın 25-dən gec olmayaraq ödənilməlidir. Bəzi hallarda, rüblük, yarımillik və ya digər müddətli vergi dövrləri müəyyən edilə bilər. İllik vergi bəyannaməsi, vergi dövrindən sonrakı oktyabr ayının 1-dən gec olmayaraq təqdim olunmalıdır.

Korporariya və fiziki şəxslərə tətbiq olunan digər vergilər

Digər hallar nəzərdə tutulmayıbsa, bu hissədə qeyd olunan qaydalar federal səviyyədə həm şirkətlərə, həm də fiziki şəxslərə tətbiq olunur.

Sosial müdafiə ödənişləri – işə götürən işçiyə təyin olunan əməkhaqqından 12.52% (8.72% pensiya sosial sığortasına, 2.09% və 1.71% müvafiq olaraq xəstəlik və analıq sosial sığortasına ödənilir) tutaraq müvafiq olaraq ödəyir. Əlavə olaraq 2.1-3% pensiya proqramının 2-ci mərhələsində olan şəxslər üçün və 6.98% isə sağlamlıq sığortasına ödənilir. İşçi isə əməkhaqqının 1.77%-3.75% hissəsini işsizlikdən sığortaya, iş yerində bədbəxt hadisəyə və peşə xəstəliklərinə görə sosial sığortaya, eləcə də uzunmüddətli məşğulluğa yardım fonduna ödəyir.

İdarəetmə heyətinə, kredit komitəsinə təyin edilməkdən əldə olunan gəlirə görə 6.98% sağlamlıq sığortasına (Əlavə olaraq 2.1-3% pensiya proqramının 2-ci mərhələsində olan şəxslər üçün) və 8.72% işə götürən tərəfindən pensiya sosial sığortasına ödənilir.

Fərdi biznes fəaliyyətindən əldə edilən gəlirə görə 6.98% sağlamlıq sığortasına ödənilir (biznes sertifikatı olan şəxslər istisna edilir) . bu gəlirdən həmçinin 12.52% sosial

sığortaya ödənilir (Əlavə olaraq 2.1-3% pensiya proqramının 2-ci mərhələsində olan şəxslər üçün). Sağlamlıq və sosial sığorta üzrə limit nəzərdə tutulur. İllik ödənişlər Litvada orta əməkhaqqının 43%-dən, 53380 avrodan çox olmayan gəlirə əsasən hesablanır. Sağlamlıq və sosial sığorta üçün baza dedikdə vergi tutulan məbləğin (Sağlamlıq və sosial sığorta çıxılmadan) 90%-i nəzərdə tutulur.

Məhdud məsuliyyətli müəssisələrin, əməkdaşlıqların və kiçik əməkdaşlıqların gəlirlərindən 6.98% sağlamlıq sığortasına və 13.83% sosial sığortaya ödənilir (əlavə olaraq 2.1-3% pensiya proqramının 2-ci mərhələsində olan şəxslər üçün). Sosial sığorta üçün baza Vergi orqanına məhdud məsuliyyətli müəssisələrin, əməkdaşlıqların və kiçik əməkdaşlıqların sahiblərinin fərdi gəlir kimi təqdim edilən gəlirin 50%-ni təşkil edir. Sağlamlıq sığorta üçün isə baza sosial sığorta ödənişlərinin hesablandığı məbləğdir və aylıq əməkhaqqından aşağı səviyyədə hesablanı bilməz.

Biznes sertifikatı olan fərdi fəaliyyət göstərən şəxslərin əldə etdiyi gəlirdən hesablanan sağlamlıq sığortası minimum aylıq əməkhaqqının 6.98%-ni təşkil edir. Biznes sertifikatı olan fərdi fəaliyyət göstərən şəxslər əlavə olaraq muzzdlu işdən də gəlir əldə edərlərsə, biznes sertifikatına sahib olduqları müddətə uyğun olaraq sağlamlıq sığortasına ödəniş edəcəklər. Bu gəlirlərə aylıq minimum əməkhaqqının 8.72%-si qədər sosial sığorta hesablanır (əlavə olaraq 2.1-3% pensiya proqramının 2-ci mərhələsində olan şəxslər üçün).

Ferma fəaliyyətinə, əyləncə fəaliyyətinə, atlet gəlirlərinə və digər sahə gəlirlərinə xüsusi müddəalar tətbiq olunur.

1 yanvar 2020 – ci il tarixdən etibarən, orta aylıq əməkhaqqının 84%-dən çox olan gəlirlərə sosial sığorta ödənişləri üzrə yuxarı hədd müəyyən olunur.

Daşınmaz əmlak vergisi – hüquqi şəxsin sahib (müəyyən istisna hallar) olduğu daşınmaz əmlak, lizinq müqaviləsi yaxud müddətli ödəmə şərti ilə satılan, maliyyə lizinqi ilə digər şəxsə ötürülən daşınmaz əmlak, bir aydan çox müddətə yaxud qeyri-müəyyən müddətə fərdi şəxs tərəfindən hüquqi şəxsə ötürülən daşınmaz əmlak vergiyə cəlb olunur.

Fərdlərin sahib olduqları daşınmaz əmlakın dəyərinə görə onlara progressiv vergi dərəcəsi tətbiq olunur (yaşayış yeri, bağlar, qarajlar, fermalar, elm, dini və istirahət binalar və digərləri) .150000 avroyadək olan əmlak vergidən azad; 150-300 min avro dəyərli

əmlaka 0.5%, 300-500 min avro dəyərli əmlaka 1%, dəyəri 500 min avrodan çox olan əmlaka 2% vergi tətbiq olunur.

18 yaşdan aşağı 3 və daha çox uşağa və ya xüsusi qayğı tələb edən sahib olan şəxslərə müəyyən limitlər və güzəştli dərəcə tətbiq olunur.

Fərdlər tərəfindən sahib olunan müəyyən məqsədlər üçün istifadə olunan əmlaklara (inzibati, nəqliyyat, qidalanma, istehsal, sənaye, anbar, idman, tibbi xidmətlər, ticarət) 0.5-3% vergi tətbiq olunur. Vergi dərəcəsi bələdiyyələrə görə dəyişir.

Bir aydan çox müddətə yaxud qeyri-müəyyən müddətə fərdi şəxs tərəfindən hüquqi şəxsə ötürülən daşınmaz əmlaka görə fərdi şəxs vergi ödəmir. Bu halda vergini daşınmaz əmlakdan istifadə edən hüquqi şəxs ödəyir.

Möhür rüsumu – möhür rüsumu yoxdur, lakin bəzi əməliyyatlara notarial rüsum tətbiq olunur.

Miras/əmlak vergisi – dəyəri 150000 avro və ya daha az olan mirasla ötürülən əmlaka 5% vergi, dəyəri 150000 avrodan çox olan mirasla ötürülən əmlaka 10% vergi tətbiq olunur. Bununla belə, mirasla ötürülən əmlakın 70%-i vergitutma bazası hesab olunur. 3000 avronu ötməyən vergitutma bazasından vergi hesablanmır. Ailə üzvlərinə keçən mirasa görə azadolmalar müəyyən oluna bilər.

Digər – işəgötürən işçiyə hesablanmış əməkhaqqının 0.16%-ni zəmanət fonduna köçürməlidir.

Dəyəri 2500 avrodan çox olan hədiyyələrə, 2500-dən hissəyə 15% fərdi gəlir vergisi hesablanır. Ərdən, arvaddan, uşaqlardan, nənədən, babadan və nəvələrdən əldə olunan hədiyyələr vergiyə cəlb olunmur.

ESTONİYA

Prinsip 1: Vergi hüquqpozmalarının kriminallaşdırılması

Ölkələrdə vergi qanunvericiliyinin pozulmasının cinayət kimi təsnif edilməsini və müvafiq qaydada cəzalandırılmasını təmin etmək üçün qanunvericilik bazası olmalıdır.

Vergi cinayətləri haqqında qanunvericilik

Estoniyada vergi cinayətləri Estoniyanın Cinayət Məcəlləsində (PC) müəyyən edilmişdir. Onlar həm gəlir vergisinə, həm də ƏDV/GST-yə tətbiq edilir və cinayət niyyəti tələb edir (mens rea). Estoniyanın vergi cinayətləri, minimum və maksimum sanksiyaları ilə birlikdə aşağıdakı cədvəldə verilmişdir.

Estoniya qeyd edir ki, cəlb edilən məbləğlər 40 000 avrodan çox olarsa, bu davranış cinayət kimi qəbul ediləcək.

Cədvəl 11.1. Cinayət niyyəti tələb edən vergi hüquqpozmaları

Pozuntu	Minimal sanksiya	Maksimal sanksiya
Vergi öhdəliyinin gizlədilməsi və geri qaytarılması tələbinin əsassız artırılması (PC, 389.1)	Fiziki şəxslər üçün 300 avro cərimə və hüquqi şəxslər üçün 4 000 Avro	Yeddi il həbs; hüquqi şəxslərin aktivlərinin müsadirəsi və 16 milyon avroya qədər cərimə.

İddia müddəti: Estoniyada vergi cinayətləri ilə bağlı cinayətlərin beş illik iddia müddəti var. Müddət bir sıra əsaslarla, o cümlədən cinayət təqibinin başlanması və təqsirləndirilən şəxsin məhkəmədə dindirilməsi ilə kəsilə bilər (PM, 81, maddə 5-6).

İştirakçılıq: Estoniyanın Cinayət Məcəlləsi yardımçı və zorakılığa görə cəzaların qanun pozuntusuna görə qanunla müəyyən edilmiş maksimum sanksiyanın üçdə ikisindən çox olmamasını nəzərdə tutur (PC, 60).

Cəhd və sövdələşmə: Vergi cinayəti törətməyə cəhd və sövdələşmə Estoniyada cinayət hesab edilmir (PC, 22).

Peşəkar köməkçilər: Estoniyada peşəkar köməkçilər üçün ayrıca cəza rejimi yoxdur, lakin onlar yuxarıda sadalanan cinayətlərə görə əsas və ya ikinci dərəcəli cinayətkarlar

kimi (məsələn, cinayəti birbaşa törətməklə və ya başqasına məsləhət verməklə) məsuliyyət daşıya bilərlər.

Ərazi və milli yurisdiksiya: Estoniya iddia edilən cinayəti təşkil edən davranışın tam və ya qismən Estoniyada baş verdiyi bütün cinayətlər üzrə yurisdiksiyaya malikdir.

Estoniya vətəndaşları və rezidentləri Estoniya ərazisindən kənarında törədilmiş vergi cinayətlərinə görə cinayət məsuliyyətinə cəlb oluna bilərlər, bu şərtlə ki, bu əməl Estoniya dövlət büdcəsinə ziyan vursun (PC, 11.1.3).

Hüquqi şəxslərin məsuliyyəti: Estoniyada hüquqi şəxslər cinayət məsuliyyətinə cəlb edilə bilər. Hüquqi şəxslərə qarşı sanksiyalara cərimələr də daxildir.

Cədvəl. 2015-19-cu illərdə başa çatan vergi illərində vergi cinayətlərinin törədilməsi

Bitən vergi ili	Cinayət vergi araşdırma arının sayı	Fiziki şəxslərin cinayət təqiblərinin sayı	Hüquqi şəxslərin cinayət təqiblərinin sayı	Fiziki şəxslərin cinayət məsuliyyətinə cəlb olunmalarının sayı	Hüquqi şəxslərin cinayət məsuliyyətinə cəlb olunmalarının sayı	Fiziki şəxslərə bəraət hökmlərinin sayı	Azadlıqda n məhrum etmə cəzası alan cinayətkarlar
2015	68	81	7	43	12	0	18
2016	45	63	5	30	7	2	6
2017	33	37	4	40	2	0	0
2018	43	127	9	24	3	0	19
2019	47	120	7	44	3	2	30

Cədvəl. 2015-19-cu illərdə bitən vergi illərində tətbiq edilən sanksiyaların siyahısı

Sanksiya	Tətbiq edilən dəfələrin sayı
0-3 il	39
3-5 il	4
Cərimə	14

Barışmaların mövcudluğu: Təqsirləndirilən şəxsin və prokurorluğun tələbi ilə məhkəmə cinayət işini barışıq proseduru ilə həll edə bilər. Təqsirləndirilən şəxs cinayət təqibinin xarakteri və cinayətin xarakteri, cinayət nəticəsində dəymiş zərərin xarakteri və dərəcəsi, məhkəmədə və qərardadda prokurorun tələb etdiyi cəza növü barədə razılığa gəlməlidir. Zərərchəkmış tərəf qismində çıxış edən vergi idarəsi (ETCB) hesablaşma ilə razılaşmalıdır.

İttiham tərəfi həmçinin dəymiş pul dəyərinin cüzi hesab edildiyi və təqsirləndirilən şəxs tərəfindən dəymiş ziyanı ödədiyi halda işə xitam verə bilər (Cinayət Prosesual Məcəlləsi, 202). Estoniya qeyd edir ki, kiçik dəyərli hallarda bu prosedurdan aktiv istifadə edir.

Mülki və cinayət sanksiyaları üçün vergi endirimlərinin mövcudluğu: Estoniyada sanksiyalar vergidən tutulmur.

Vergi boşluğu: Avropa İttifaqı Estoniyanın ƏDV boşluğunu 2018-ci ildə ümumi ƏDV öhdəliyinin 7%-i səviyyəsində qiymətləndirdi (Sosial və İqtisadi Araşdırmalar Mərkəzi, 2018).

Prinsip 2: Vergi cinayətlərinin həlli üçün strategiyanın olması

Vergi cinayətləri haqqında qanunun effektivliyini təmin etmək üçün ölkələr mütəmadi olaraq nəzərdən keçirilməli və monitoring edilməli olan vergi cinayətlərinə qarşı mübarizə strategiyasına malik olmalıdırlar.

Vergi cinayəti strategiyası

Estoniyada Estoniya Vergi və Gömrük Şurası (ETCB) vergi və gömrüklə bağlı cinayət işlərinin ibtidai araşdırmalarına cavabdehdir. Estoniya Ədliyyə Nazirliyi cinayətkarlığa qarşı milli siyasətin inkişafına rəhbərlik edir və hazırda diqqəti mütəşəkkil cinayətkarlığın qarşısının alınmasına yönəldir. İqtisadi cinayətlərin qarşısının alınması və qarşısının alınmasına diqqət artırılır. ETCB-nin cinayət vergisi məsələlərində strategiyası biznesə vergi və gömrük işlərinin qaydasında olduğuna və bərabər rəqabətli biznes mühitinin təmin edilməsinə diqqət yetirir. Bu strategiyanın bir hissəsi kimi istifadə edilən əsas performans göstəricisi vergi daxilolmalarının yeraltı iqtisadiyyatın payıdır.

ETCB vergi cinayətlərinin araşdırılması ilə bağlı bir sıra tədbirlər planı həyata keçirmişdir. Birincisi, ETCB hər il vergi mühitinin xəritəsini tərtib etmək və tarixi

məlumatlar əsasında cinayət risklərini qiymətləndirmək üçün işləyir. İkincisi, o, əməliyyat məlumatlarının toplanması və təhlili üsullarının daha da inkişaf etdirilməsi və vergi cinayətləri üzrə müstəntiqlərin müasir texnoloji resurslardan istifadə edilməsini təmin etmək üzərində işləyir. Üçüncüsü, ETCB cinayətlə bağlı əməkdaşlıq və transsərhəd əməliyyat məlumat mübadiləsini təşviq etmək üçün beynəlxalq qruplarda iştirak edir. Nəhayət, o, cinayətdən əldə edilən gəlirləri aşkar etmək üçün öz əməliyyat imkanlarını inkişaf etdirir.

Təhlükənin qiymətləndirilməsi: ETCB-nin təhqiqat şöbəsi vergi cinayətlərində iştirak edən mütəşəkkil cinayətkar qrupların məlum üzvlərini və onların fəaliyyət üsullarını təsvir edən illik təhlükə qiymətləndirməsini tərtib edir. Təhdidlərin qiymətləndirilməsi ilk növbədə ETCB zabitlərinin öz vəzifələrini yerinə yetirərkən topladıqları kəşfiyyat məlumatlarına əsaslanır. Buraya data mining analizi də daxildir. ETCB həmçinin xəbər verənlər üçün 24 saat pulsuz qaynar xətt təyin edib və onların məsləhətləri daha sonra təhlükənin qiymətləndirilməsinə daxil edilir.

Kommunikasiya strategiyası: ETCB-nin kommunikasiya departamenti vergi uyğunluğunu yaxşılaşdırmaq üçün gəncləri hədəf alan bir sıra proqramlar həyata keçirir. Bunlara seminarlara, konfranslara və sosial media kampaniyalarına görməli səfərlər daxildir. Uğurla icra edilmiş vergi cinayətləri üzrə icraat haqqında KİV-də işıqlandırma yalnız Prokurorluğun icazəsi ilə həyata keçirilə bilər.

Prinsip 3: İstintaq səlahiyyətləri

Vergi cinayətlərinin araşdırılması orqanları vergi cinayətlərinin müvəffəqiyyətlə araşdırılması üçün müvafiq istintaq səlahiyyətlərinə malik olmalıdırlar

Əlavə səlahiyyətlərə ehtiyac: ETCB-nin İstintaq Şöbəsinin gizli dinləmə, poçt göndərişlərinin gizli ekspertizasını həyata keçirmək və ya cinayət yerini yenidən yaratmaq hüququ yoxdur. Belə tədbirlərin görülməsi ETCB tərəfindən ya Polis və Sərhəd Mühafizə Şurasına (PBGB) ya da Təhlükəsizlik Polisinə (SP) müraciət edir. ETCB qeyd edir ki, digər qurumların maliyyə və ya insan resurslarına etibar etmədən bu prosedurları müstəqil şəkildə həyata keçirmək imkanından faydalanacaq.

Hüquqi peşə imtiyazı: Hüquqi peşə imtiyazı Estoniya Cinayət Prosesual Məcəlləsinin 72-ci maddəsində nəzərdə tutulmuşdur və vəkillərin peşələrinə görə xəbərdar olduqları

hallar barədə ifadə vermələrinə qadağa qoyulmasını əhatə edir. Bu imtiyaz Estoniyada mühasiblərə və ya vergi məsləhətçilərinə şamil edilmir.

Prinsip 4: Aktivlərin dondurulması, həbsi və müsadirəsi

Vergi cinayətlərinin araşdırılması orqanları vergi cinayətlərinin araşdırılması zamanı aktivləri dondurmaq/həbs etmək imkanına və aktivləri müsadirə etmək imkanına malik olmalıdır

Hüquqi əsas: Estoniya Vergi və Gömrük Şurasının (ETCB) İstintaq Departamenti Dövlət Prokurorluğu və məhkəmələrlə əməkdaşlıq edərək aktivlərin dondurulması, müsadirəsi və ya müsadirə edilməsinə cavabdehdir. Aşağıdakı cədvəl ETCB-dən cinayət təhqiqatçılarına verilən səlahiyyətləri təsvir edir. Estoniya qeyd edir ki, 2015-19-cu illərdə cinayət vergisi məsələləri ilə bağlı 10 milyon avro dəyərində aktivlərə həbs qoyulub.

Sərəncamların dondurulması və müsadirə edilməsi: Estoniya qanunvericiliyinə əsasən aktivlərin sürətli dondurulmasına (24-48 saat ərzində) icazə verilir. Davam etmək üçün ETCB prokurordan əmr tələb etməlidir (Cinayət Prosesual Məcəlləsinin 142-ci maddəsi).

Müsadirə haqqında qərarlar: Estoniyada prokurorun qərarı ilə mühakimə olunmayan müsadirələrə icazə verilir. Üçüncü şəxslərin müsadirəsi məhkəmənin qərarı ilə, aktivlər cinayətkardan ianə kimi, bazar qiymətindən əhəmiyyətli dərəcədə aşağı qiymətə alındıqda və ya üçüncü şəxs müsadirədən yayınmaq üçün aktivlərin köçürüldüyünü bildikdə aparıla bilər. Eynilə, məhkəmələr tərəfindən ayrı-ayrılıqda uzadılmış müsadirələrə və dəyər əsasında müsadirələrə yol verilə bilər (Cinayət Məcəlləsinin 83-84-cü maddələri).

Xarici dondurma, müsadirə və müsadirə haqqında qərarlar: Estoniya xarici vergi araşdırmaları və qərarları ilə bağlı müsadirə və müsadirə səlahiyyətlərini tətbiq edir, əgər belə müsadirə və ya müsadirə müvafiq milli məhkəmə tərəfindən icazə verilirsə və təsdiq edilir.

Aktivlərin bərpasına cavabdeh olan agentlik/vahid: ETCB Estoniyada aktivlərin bərpasına cavabdeh olan agentlikdir.

Prinsip 5: Məsuliyyətləri müəyyən edilmiş təşkilati struktur
Yurisdiksiya vergi cinayətləri və digər maliyyə cinayətləri ilə mübarizə üçün
müəyyən edilmiş öhdəlikləri olan təşkilati modelə malik olmalıdır

Estoniya Vergi və Gömrük Şurasının (ETCB) İstintaq Departamenti (İD) Estoniyada vergi cinayətlərinin araşdırılmasına cavabdeh olan əsas şöbədir. Onun vəzifəsi vergi qanunvericiliyinin və gömrük qaydasının pozulması ilə bağlı cinayət əməllərinin qarşısının alınmasına, qarşısının alınmasına və aşkar edilməsinə yönəlmiş əməliyyatları həyata keçirmək, zəruri hallarda qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada və qaydada buna nəzarət tədbirlərini həyata keçirməkdən ibarətdir. Bundan əlavə, bütün prosedurların qanuniliyini təmin etmək üçün Respublika Prokurorluğunun rəhbərliyi altında fəaliyyət göstərən vergi və gömrük məsələləri ilə bağlı cinayətlərin ibtidai istintaqını həyata keçirir. Şəxsiyyət vəsiqəsi cinayət vergi hüquqpozmalarını fəal şəkildə araşdırmaq qabiliyyətini asanlaşdırmaq üçün bütün vergi inzibati məlumat bazalarına çıxışa malikdir.

Prokurorluq məhkəməyədək bütün cinayət işlərinə rəhbərlik edir, onun qanuniliyini və səmərəliliyini təmin edir. Onun vəzifəli şəxsləri məhkəmədə dövlət ittihamını təmsil edir, şəxsiyyət vəsiqəsinin qarşısının alınması və aşkar edilməsi üçün zəruri olan müşahidə tədbirlərinin planlaşdırılmasında iştirak edir, habelə qanunla müəyyən edilmiş digər müvafiq vəzifələri yerinə yetirir. Dövlət Prokurorluğu sübutların toplanması zamanı istintaq orqanlarına rəhbərlik edir və şübhəli şəxsə qarşı ittiham irəli sürüb-edilməsinə qərar verir.

Estoniya Maliyyə Kəşfiyyat İdarəsi (FIU) Estoniya Polisi və Sərhəd Mühafizəsi Şurasının müstəqil struktur bölməsidir. FIU, ilk növbədə, çirkli pulların yuyulması və terrorizmin maliyyələşdirilməsi ilə bağlı məlumatların təhlili və yoxlanılmasına diqqət yetirir, hər hansı cinayət əməli aşkar edildikdə, öz nəticələrini dərhal səlahiyyətli orqanlara göndərir. Estoniyada əməliyyatın çirkli pulların yuyulması və ya terrorizmin maliyyələşdirilməsi ilə əlaqəli ola biləcəyindən şübhələnən bütün şəxslər FIU-ya məlumat verməyə təşviq edilir. 2008-ci ildən etibarən, onların veb saytı vasitəsilə birbaşa FIU-ya elektron bildiriş göndərmək mümkündür.

Prinsip 6: Adekvat resurslar

Vergi cinayətlərinin təhqiqi orqanları öz vəzifələrini səmərəli və səmərəli şəkildə yerinə yetirmək üçün adekvat resurslara malik olmalıdırlar

Vergi cinayətlərinə qarşı mübarizə resursları

Estoniya Vergi və Gömrük Şurasının (ETCB) İstintaq Departamenti (İD) üçün vergi cinayətlərinin araşdırılması büdcəsi hər il ayrılır və adətən təxminən 3 milyon avrodan ibarətdir. Büdcə heç bir performans göstəricilərinə əsaslanmır. 2019-cu ilə kimi, ETCB şəxsiyyət vəsiqəsi ilə işləyən 92 tam ştatlı müstəntiq və 10 prokuror var.

Vergi cinayətləri üzrə müstəntiqlər üçün təlim

Hər il Estoniya vergi cinayətləri üzrə müstəntiqlər cinayət ədaləti ilə bağlı sahələrdə bir neçə günlük təlim keçirlər. Əsas diqqət cinayət aktivlərinin bərpası kimi ixtisaslaşmış maliyyə cinayətləri üzrə təlimlərə və evdə axtarışların aparılması, şəxslərin həbs edilməsi və rəqəmsal sübutların idarə edilməsi kimi prosesual hüquq-mühafizə təlimlərinə yönəlib. İllik təlim büdcəsi 12 000 avrodur.

Prinsip 7: Predikativ cinayətlər

Ölkələr vergi cinayətlərini çirkli pulların yuyulması üçün əsas cinayətlərdən biri kimi təyin etməlidirlər

Yanaşma: 2017-ci ildən Estoniya çirkli pulların yuyulmasına “bütün cinayətlər” yanaşmasını tətbiq edir, yəni hər hansı cinayətdən əldə edilən gəlirlərin yuyulması cinayət hesab olunur (Çirkli pulların yuyulması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinin qarşısının alınması haqqında Qanunun 4(5) maddəsi 2017). Estoniya çirkli pulların yuyulması ilə bağlı cinayət təqibinə başlamaq üçün predikat cinayətlə bağlı yurisdiksiya tələb etmir. Bu o deməkdir ki, əgər vergi cinayəti xarici yurisdiksiyada xarici vətəndaş tərəfindən törədilibsə (yəni predikativ cinayətlə bağlı heç bir milli və ya ərazi yurisdiksiyası yoxdur), lakin pul Estoniya vasitəsilə yuyulursa, bu işdə şübhəli şəxsə qarşı cinayət işi açıla bilər.

Vergi cinayətlərinə əsaslanan çirkli pulların yuyulmasının həyata keçirilməsi: Estoniya qeyd edir ki, ümumi predikativ cinayət fiziki şəxs vergi bəyannaməsi üçün əsassız iddia

qaldırıdıda və sonra həmin cinayətdən əldə edilən gəlirləri çirkli pulların yuyulması əməliyyatında istifadə etdikdə yararır. Vergi cinayətləri çirkli pulların yuyulmasına əsas cinayət kimi daxil edildiyi üçün Estoniya Estoniya Vergi və Gömrük Şurasının (ETCB) İstintaq Departamenti (İD) və Estoniya Polisinin çirkli pulların yuyulmasına qarşı milli bölməsi arasında daha yaxşı qurumlararası əməkdaşlığı müşahidə edir.

Prinsip 8: Qurumlararası əməkdaşlıq

Ölkələr vergi orqanları ilə digər hüquq-mühafizə orqanları arasında əməkdaşlığı asanlaşdırmaq üçün effektiv hüquqi və inzibati bazaya malik olmalıdırlar

Mülki vergi orqanı tərəfindən şübhəli maliyyə cinayətləri barədə hüquq-mühafizə orqanlarına məlumat verilməsi

Estoniyada mülki vergi məsələsi vergi öhdəliyi və ya tutulma öhdəliyi gizlədildikdə və ya geri qaytarılması üçün əsassız tələb 40 000 avroya (əsas zərərlər) uyğun gələn və ya ondan artıq məbləğdə artırıldıqda cinayət vergi məsələsinə çevrilir. Mülki vergi yoxlamasının cinayət araşdırması ilə paralel aparılması mümkündür, lakin mülki vergi yoxlaması vasitəsilə toplanmış heç bir sübut cinayət təhqiqatının aparılması üçün yolverilməzdir.

Vergi cinayətinin digər maliyyə cinayətlərinin təhqiqatı və təqibi ilə məşğul olan qurumlar arasında məlumat mübadiləsi

2017-ci ildə Estoniya Vergi və Gömrük Şurası (ETCB) və Estoniya Polisi və Sərhəd Mühafizəsi Şurası (EPBGB) arasında məlumat mübadiləsi, ümumi kəşfiyyat məlumat bazasından istifadə və texniki resursların mübadiləsi haqqında əməkdaşlıq müqaviləsi bağlanmışdır. Bu verilənlər bazası fiziki şəxslər (işəgötürənlərinin məlumatları, əmək haqqı və vergiyə cəlb olunan gəlirləri və vergi mövqeyi kimi) və şirkətlər (o cümlədən onların işçilərinin məlumatları, vergi mövqeyi və ƏDV bəyannamələri) haqqında məlumatları ehtiva edir. Praktikada bu razılaşma təsdiq edir ki, məhkəməyə qədərki prosedurlar qarşı tərəfin yurisdiksiyasında olarsa, iki hüquq-mühafizə orqanı müəyyən etdikləri cinayətlər barədə bir-birini xəbərdar edəcəklər. Bundan əlavə, iki agentlik məlumat bazalarından hər hansı sui-istifadə və ya iki qurumda vəzifəli şəxslərin

səlahiyyətlərindən sui-istifadə hallarının müəyyən edilməsi və təqib edilməsində əməkdaşlıq edir.

Prinsip 9: Beynəlxalq əməkdaşlıq

Vergi cinayətlərinin təhqiqat orqanlarının cinayət-hüquqi sənədlərə çıxışı və vergi cinayətlərinin təhqiqatı və təqibi sahəsində səmərəli beynəlxalq əməkdaşlıq üçün adekvat əməliyyat çərçivəsi olmalıdır

Hüquqi əsas: Estoniya ikitərəfli və çoxtərəfli sazişlərə əsasən cinayət vergisi məsələləri ilə bağlı xarici dövlət orqanları ilə vergi məlumatlarını mübadilə edə bilər. Estoniya ikitərəfli vergi müqavilələri vasitəsilə 60-dan çox yurisdiksiya ilə məlumat mübadiləsi aparır. Estoniyada Vergi Məlumatı Mübadilə Müqaviləsi yoxdur. Estoniya Vergi Məsələləri üzrə Qarşılıqlı İnzibati Yardım haqqında Çoxtərəfli Konvensiyanın iştirakçısıdır və bu, həm yurisdiksiyalarda, həm də ölkə daxilində icazə verilən dərəcədə vergidənkənar məqsədlər üçün (çirkli pulların yuyulması və korrupsiyanın araşdırılması kimi) digər Tərəflərlə məlumat mübadiləsinə imkan verir icazə verildiyi yerlərdə.

Praktikada beynəlxalq əməkdaşlıq: 2015-19-cu illərdə Estoniyanın cinayət vergi müfəttişləri Qarşılıqlı Hüquqi Yardım Müqavilələri (MLAT) çərçivəsində xarici yurisdiksiyalara yardım üçün ümumilikdə 139 sorğu göndəriliblər. Estoniya qeyd edir ki, İnformasiya Mübadiləsi Sazişləri (EOI) çərçivəsində göndərdikləri sorğuların 95%-i və MLAT çərçivəsində göndərilən sorğuların 90%-i qarşı tərəfin yurisdiksiyaları tərəfindən cavablandırılıb. Onların sorğularına cavab almaq üçün tələb olunan orta vaxt EOI sorğuları üçün 5 gün və MLAT sorğuları üçün 61 gün idi.

Həmin dövrdə Estoniya Xarici vergi cinayətləri üzrə müstəntiqlərdən İnformasiya Mübadiləsi Sazişləri (EOI) çərçivəsində 882, MLAT çərçivəsində isə 280 sorğu alıb. Estoniya qeyd edir ki, o, yalnız akkreditə olunmuş və təhlükəsiz kanallar vasitəsilə vergi cinayətlərinin təhqiqatına cavabdeh olan başqa bir xarici agentliklə həssas kəşfiyyat məlumatları mübadiləsi edə bilər.

Beynəlxalq əməkdaşlığın genişləndirilmiş forması: Estoniyaya ikitərəfli müqavilələrə və ya daxili qanunvericiliyə uyğun olaraq xarici həbs və dondurma əmrlərini icra etməyə icazə verilir.

Prinsip 10: Şübhəli və ya təqsirləndirilən şəxsin əsas hüquqları
Vergi cinayəti törətməkdə şübhəli bilinən və ya təqsirləndirilən vergi
ödəyiciləri əsas prosesual və fundamental hüquqlara güvənməyi bacarmalıdırlar

Estoniya vergi cinayəti törətməkdə təqsirləndirilən və ya törətməkdə şübhəli bilinən şəxslərə bütün hüquqlar verir. Bunlar bir sıra qanunvericilik aktlarında, xüsusən də Estoniya Respublikasının Konstitusiyasında təsbit edilmişdir.

Nəticə

1. Gürcüstan CM-nə əsasən, ağırlaşdırıcı halda vergidən yayınma cinayətinə görə azadlıqda məhrumetmə cəzasının minimum həddi 3 il, yuxarı həddi 8 ildir. Bu baxımdan Gürcüstanda ağırlaşdırıcı halda vergidən yayınma cinayətinə görə məsuliyyətə cəlb etmə müddəti Azərbaycanda olduğu kimi 7 il deyil, 10 ildir. Azərbaycan Respublikasında ağırlaşdırıcı halda vergidən yayınma cinayəti az ağır cinayət sayıldığı halda, Gürcüstan qanunvericiliyinə görə ağırlaşdırıcı halda vergidən yayınma cinayəti ağır cinayət kateqoriyasına aiddir.

2. Gürcüstan qanunvericiliyində vergidən yayınma cinayətinə görə məsuliyyətin həlli zamanı razılaşmaya yol verilməsi nəzərdə tutulmuşdur. CM-nin 218–ci maddəsinin qeyd hissəsinin 2-ci hissəsinə əsasən, vergi auditinin nəticələrinə dair bildirişin alınmasından 45 iş günü müddətində vergidən yayındırılmış məbləğ ödənildikdə, düzəliş və yaxud təxirə salındıqda, həmin şəxs cinayət məsuliyyətinə cəlb olunmur.

3. Gürcüstan Maliyyə Nazirliyinin nəzdində təxminən 400 işçi qüvvəsinə malik olan İstintaq Xidməti fəaliyyət göstərir. Xidmətin illik büdcəsi təxminən 18.430.000 larıdır (təxminən 6 milyon ABŞ dolları). İX-in səyləri nəticəsində yayındırılmış vergilərin büdcəyə ödənilmiş hissəsinin həcmi 2015-ci ildə təxminən 35 milyon, 2016-cı ildə 50 milyon, 2017-ci ildə 18 milyon, 2018-ci ildə 34 milyon lari təşkil etmişdir. Beləliklə, xərclənən hər lari üçün 2015-ci ildə 2.06, 2016-cı ildə 2.71, 2017-ci ildə 1.00, 2018-ci ildə isə 1.88 larinin büdcəyə bərpa olunması təmin edilmişdir.

4. Gürcüstan Maliyyə Nazirliyinin İstintaq Xidməti vergi cinayətkarlığı üzrə təhdidlərin mütəmadi qiymətləndirilməsini həyata keçirir. İstintaq Xidməti bu zaman məlumatları Daxili İşlər Nazirliyi, Gəlir Xidməti, Xidmətlərin İnkişafı Agentliyi, Dövlət Reyestri, Sahibkarlıq Reyestri və Dövlət Satınalmalar Agentliyinin elektron məlumat bazaları və digər dövlət qurumlarının məlumat bazalarından əldə edir. Qeyd edilən qurumun təmsalında belə bir fəaliyyətin həyata keçirilməsi perspektivdə cinayətkarlığın inkişafını (dəyişməsinə) əks etdirən göstəricilər əsasında arzuolunmaz meyillərin aşkar edilməsinə və vaxtında qabaqlayıcı tədbirlərin görülməsinə, müvafiq sahə üzrə cinayətkarlıqla mübarizəyə yönələn perspektiv planlamanın hazırlanması üçün əhəmiyyət kəsb edən bütün halların, o cümlədən gələcəkdə cinayətkarlığın vəziyyətində baş verən dəyişikliklərin müəyyən edilməsinə kömək edir.

5. Litva respublikasında vergi hüquq pozuntularına görə cərimələr – vergi öhdəliklərinin yerinə yetirilməməsinə görə cərimələrin həcmi 10-100% arası dəyişir. Məbləğin cinayətin növünə, vergi ödəyicisinin vergi orqanı ilə əməkdaşlığına və dövlət orqanlarının vacib hesab etdiyi digər hallara görə dəyişir. Gecikdirilmiş vergi məbləğinə gündəlik 0.03% cərimə hesablanır.

6. Estoniyada Estoniya Vergi və Gömrük Şurası (ETCB) vergi cinayətlərinin araşdırılması ilə bağlı bir sıra tədbirlər planı həyata keçirmişdir. Birincisi, ETCB hər il vergi mühitinin xəritəsini tərtib etmək və tarixi məlumatlar əsasında cinayət risklərini qiymətləndirmək üçün işləyir. İkincisi, o, əməliyyat məlumatlarının toplanması və təhlili üsullarının daha da inkişaf etdirilməsi və vergi cinayətləri üzrə müstəntiqlərin müasir texnoloji resurslardan istifadə edilməsini təmin etmək üzərində işləyir. Üçüncüsü, ETCB cinayətlə bağlı əməkdaşlıq və transsərhəd əməliyyat məlumat mübadiləsini təşviq etmək üçün beynəlxalq qruplarda iştirak edir. Nəhayət, o, cinayətdən əldə edilən gəlirləri aşkar etmək üçün öz əməliyyat imkanlarını inkişaf etdirir.

İstifadə olunmuş mənbələr:

1. Avrasiya ölkələri üçün Vergitutma bazasının aşınması və mənfəətin köçürülməsi” layihəsinə həsr olunan 5-ci regional iclas keçirilir / <https://www.taxes.gov.az/az/post/849>
2. Azərbaycan Prezidentinin yanında iqtisadi müşavirədə İlham Əliyevin nitqi / <https://president.az/articles/34463>
3. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi / <http://www.e-qanun.az/code/12>
4. “Biz mədəni, amma çox sərt danışacağıq” – Mikayıl Cabbarovun çıxışı /file:///C:/Users/nazim.kaliyev/Desktop/“Biz%20mədəni,%20amma%20çox%20sərt%20danışacağıq”%20–%20Mikayıl%20Cabbarovun%20çıxışı%20–%20TAM%20MƏTN%20-%20FED.az.html
5. Maliyyə Monitorinqi Xidməti Vergilər Nazirliyinin tərkibinə verilib – SƏRƏNCAM / <https://report.az/maliyye/maliyye-monitorinqi-xidmeti-vergiler-nazirliyinin-terkibine-verilib/>
6. Mustafayev Ç.F. Azərbaycan Respublikasının iqtisadi təhlükəsizliyinin təmin edilməsi məsələləri // Qanun. № 1 (231). 2014.
7. Александров И.М. Налоги и налогообложение: учебник / И.М.Александров; изд.-торг. корпорация «Дашков и К». - 10-е изд., перераб. и доп. - М.: Дашков и К, 2014.
9. Белых В.С., Винницкий Д.В. Налоговое право России. Краткий учебный курс. Издательство НОРМА Москва, 2004, 141 с.
10. Брызгалин А. В., Кудреватых С. А. К вопросу о формировании налогового права как подотрасли права // Государство и право. 2000. № 6. С. 67.
11. Каповская А.С. Совершенствование налогообложения субъектов малого предпринимательства // Таврический научный обозреватель. № 4(9) апрель 2016.
12. Толстопятенко Г.П. Европейское налоговое право (проблемы теории и практики). Автореферат диссертации на соискание ученой степени доктора юридических наук. Москва, 2001.
13. Курс уголовного права. Общая часть. Том 2: Учение о преступлении. Учебник для вузов. Под ред. д.ю.н., проф. Н.Ф.Кузнецовой и к.ю.н., доц. И.М.Тяжковой. – М.: ИКД «Зерцало-М», 2002. – 464 с.

14. Литва — третья страна в Европе по числу заключенных / <https://regnum.ru/news/litva/1924222.html>

15. Преступление и наказание в Англии, США, Франции, ФРГ, Японии: Общая часть уголовного права. - М.: Юрид. лит., 1991. - 288 с.

16. Служба пробации Латвии. Рига, Sia "fobo prints", 2004, 29 с.

17. Уголовный кодекс Федеративной Республики Германия / Пер. с нем. – М.: ИКД «Зерцало-М», 2001, 208 с.

18. Щепельков В.Ф. Уголовный закон: преодоление противоречий и неполноты. Изд-во: М.: Юрлитинформ, 2003, 484 с.

19. Communiqués de presse / <https://www.economie.gouv.fr/presse/communiqués>